

**Akinafarir Faragha Zuim, Pol
Korin'in Nguibamin Itir Sios
Baghava an Osiri
O
1 Korin
Akar faragha zuim**

Polin dughiamin, Korin, a nguibar ekiar mam, an Akaian Provinisin iti. A uaghan Grighin nguazimin aven iti. Pol uabi faragha Iesusin akam Korin'in nguibar ekiam anekunigha, sios gamizi a tu. Egha gin Pol me ategha, ghua nguibar igharazibar ingarava aruima, osimtiziba Korin'in sios batifi. Kamaghin amizi, Pol nighnizir aghuiba me daningiva men osimtiziba akirasa akinafarir kam osiri.

Pol garima, Korin'in itir Kraisin adarasi, men arazir maba ikufi. Ezi a kamaghin nighnisi, me ti uan nighnizir gavgavim ategham. A kamaghin men apangkufi. Egha poroghamiba arazir aghuibar amuasa a me migei. A uaghan ghaze, me Godin Duamin amamangatighti, a men daroribar faragh mangan koghti, osimtiziba guizbangira me bativam. A Godin ziam fer arazir aghuim migia, uaghan Godin Duamin bizir aghuibar me mikeme. Egha gumazamizir ovengezibav gia ghaze, me ua dikavam.

Bizir kaba, osimtiziba Korin'in itir darazigh anidi. Me Godin ifongiam gifoghasa Pol akar bar aghuir kam'in me gami. A men akuraghti,

me a gifogham. Akar otevir Kraisin adarazi bar ifongezir mam, a sapta 13in iti. Sapta 13 Pol kamaghin men akagha ghaze, igharaz darazigh ifongezir arazim, a bizir bar aghuir God uan gumamazibagh anidim.

Kraisin adarasi uarira uari adogh uan ziaba fan marki

(Sapta 1--4)

¹ Ki Pol, ki Krai Iesusin aposel. God uabi ifongegha, na gamizi ki aposelin oto. Ki, Kraisin gin zuir gumazim Sostenes ko, ² ga akinafarir kam ia Korinin nguibar ekiamin itir sios bagha an osiri. Krai Iesus ia gamizima, ia a baghavira iti. Egha a ua bagha ia amisevezi, ia a ko poroghav iti. A ia ko, nguazimin itir gumamazir Krai Iesusin ziam feba bar, a ia misefe. Krai Iesus, en Ekiam. A men Ekiam, ko uaghan en Ekiam. ³ Ki God ko migia ghaze, God en Afeziam ko en Ekiam Krai Iesus, aning ian apangkuv, egh navir amirizim ia daning.

Pol God minabi

⁴ God, Krai Iesusin ingangarimin tuavimin, ian apangkuvigha, deragha ia gami. Kamaghin ki zurara ia ginighnigha uan God minabi. ⁵⁻⁶ Ki a minabagha ghaze, Kraisin akar e ia mikinizim, a ian navibar ikia gavgafi. Ia Krai ko poroghav

1:2: Ap 9:14, 18:1, 18:17, Ro 1:7, 10:12, 1 Ko 6:11, 2 Ti 1:9 **1:2:**
Aposel 9:14; 18:1; 18:17; Rom 1:7; 10:12; 1 Korin 6:11; 2 Timoti 1:9

1:3: Ro 1:7, 2 Ko 1:2 **1:3:** Rom 1:7; 2 Korin 1:2 **1:5-6:** 1 Ko
2:1-2, 12:8, 2 Ko 8:7, 2 Ti 1:8, MAA 1:2 **1:5-6:** 1 Korin 2:1-2; 12:8;
2 Korin 8:7; 2 Timoti 1:8; Akar Mogomem 1:2

itima, God bizir aghuir avırım ia ganıngizi, da ia gizifa, kar akam akurir arazir avırıba, ko fofozir guar avırıba. ⁷ Kamaghın, ia datırighın en Ekiam Kraıs İesus azenim giramin dughiam mızua, Godın Duam anıngizir bizir aghuitam, ia an otevizir puvati. ⁸ Kraıs İesus gavgavım ia danıngtı, ia gavgavıgh mangı, dughıar abuananamın otoghtı, bizir kuratam en Ekiam Kraıs İesus Uamateghamin Dughiamın ian ikian kogham. ⁹ God uan Otarım Kraıs İesus, en Ekiam a ko navir vamıra ikiasa ian dia. Eghtı God damuasa mikemezi bizıba, a bar adar amıgham.

Sios bar biaghire

¹⁰ Nan adarasi, ki en Ekiam Kraıs İesusın ziamın pamtem kamaghın ia gakaghori, ia bar navir vamıra uariv geir mıgırığıaba iki. Egh ia tintinımın bıghıran marki. Ia ikızir vamıra, ko nıghnızir vamıra, ko ifongıar vamıra iki. ¹¹ Nan adarasi, Kloen adarazi na mıgıa ghaze, ia adarıbar uarıgh ami. ¹² Ki arazir ia uarı adozir ian tongın itım mıgei. Marazi kamaghın mıgei, “Ki Polın anav.” Ezi marazi kamaghın mıgei, “Ki Apolosın anav.” Ezi marazi kamaghın mıgei, “Ki Pitan anav.” Ezi marazi kamaghın mıgei, “Ki Kraısın anav.” ¹³ Ezi

1:7: Lu 17:30, Fl 3:20, 2 Te 1:7, Ta 2:13, 2 Pi 3:12 **1:7:** Luk 17:30;

Filipai 3:20; 2 Tesalonika 1:7; Taitus 2:13; 2 Pita 3:12 **1:8:** Fl 1:6,

Kl 1:22, 1 Te 3:13, 5:23 **1:8:** Filipai 1:6; Kolosi 1:22; 1 Tesalonika

3:13; 5:23 **1:9:** Aıs 49:7, Jo 17:21, 1 Ko 10:13, 1 Te 5:24, 1 Jo 1:3

1:9: Aısaia 49:7; Jon 17:21; 1 Korin 10:13; 1 Tesalonika 5:24; 1

Jon 1:3 **1:10:** Ro 12:16, 2 Ko 13:11, Fl 2:2, 3:16, 1 Pi 3:8 **1:10:**

Rom 12:16; 2 Korin 13:11; Filipai 2:2; 1 Pita 3:8 **1:12:** Jo 1:42, Ap

18:24-28, 19:1, 1 Ko 3:4 **1:12:** Jon 1:42; Aposel 18:24-28; 19:1; 1

Korin 3:4

manmakın? Krais ti biaghireghama? Ki Pol ti ian akurvaghasa ter ighuvimın aremez, o? Ia ti nan ziamın rurim iniz, o? Bar puvati!

¹⁴ Ian tongın, ki Krispus ko Gaiusra rue, ua gumazamiziba puvati. Kamaghın ki God mınabi. ¹⁵ Kamaghın amizi, gumazitam o amizitam kamaghın mikiman kogham, “E Polın ziamın rurim ini.” ¹⁶ (Guizbangıra, ki igharaz darazi uaghan me rue, kar Stefanasin dipenimın itir adarasi. Egha ki fozir puvati, ki ti igharaz darazi uaghan me rues o puvati.) ¹⁷ Krais gumazamiziba ruasa na amadazir pu. Puvati. An akam akunasa na amada. Eghti ki apezeperir migirigiaba ko nguazir kamın itir gumazamizibar fofozimın anekunan kogham. Ki kamaghın damu, Kraisın ter ighuvimın ovevem damighti, a mati pura bizim.

Krais, a Godın gavgavim

¹⁸ Guizbangıra, gumazamizir ovengamiba ghaze, ter ighuvimın migirigiam, mati migirigiar onganim egha mingariba puvati. Ezi e gumazamizir God en akurvaziba, e fo, ter ighuvimın migirigiam, a Godın gavgavim. ¹⁹ Godın Akinafarim kamaghın migei:

“Ki gumazir nighnizir aghuiba me ganıdibar fofoziba adegham,

1:14: Ap 18:8, 19:29, Ro 16:23 **1:14:** Aposel 18:8; 19:29; Rom 16:23 **1:16:** 1 Ko 16:15 **1:16:** 1 Korin 16:15 **1:17:** Mt 28:19, Jo 4:2, 1 Ko 2:1, 2:4, 2:13, 2 Pi 1:16 **1:17:** Matyu 28:19; Jon 4:2; 1 Korin 2:1; 2:4; 2:13; 2 Pita 1:16 **1:18:** Ap 17:18, Ro 1:16, 1 Ko 2:14, 15:2, 2 Ko 4:3 **1:18:** Aposel 17:18; Rom 1:16; 1 Korin 2:14; 15:2; 2 Korin 4:3 **1:19:** Ais 29:14, Jer 8:9 **1:19:** Aisaia 29:14; Jeremaia 8:9

egh ki men fofozir gumazibar fofoziba bar da agivagham.”

²⁰ Eghti e manmaghin nguazir kamın itir gumamazibar nighnizir aghuibav kimam? E manmaghin Judan Arazibagh fozir gumazibav kimam? E gumamazir akaba uariv sozir arazim bar a gifoziba, e manmaghin me mikimam? Guizbangira, God nguazir kamın itir fofozibagh amizima, da mati migirigiar onganiba mingariba puvati.

²¹ Godın nighnizir aghuim ko an fofozimın, God kamaghın fo, nguazir kamın itir gumamaziziba uan fofozimın tuavimın me Godın fofozim inighan kogham. Kamaghın, God tuavir igharazir mam men akuraghasa anemisefe. Kar, me “migirigiar onganım,” arazir akam, e anakuri. Gumamaziziba akar kam baragha nighnizir gavgavim Godın itima, God men akurvasi. ²² Judaba mirakelbar ganasa bar gavgafi, ezi Kantrin Igharazibar Gumamaziziba nighnizir aghuim ko fofozim bagha pamten ingari. ²³ Ezi e Kraıs ter ighuvimın aremezir akam me mikiri. Ezi akar kam Judabar nighnizimın, mati bizir me asaghporghirim. Ezi Kantrin Igharazibar

1:20: Jop 12:17, Aıs 19:12, 33:18, 44:25, Mt 11:25, Lu 10:21, Ro 1:20-21, 1:28 **1:20:** Jop 12:17; Aısaia 19:12; 33:18; 44:25; Matyu 11:25; Luk 10:21; Rom 1:20-21; 1:28 **1:21:** Mt 11:25, Lu 10:21, Ro 1:20-21, 1:28 **1:21:** Matyu 11:25; Luk 10:21; Rom 1:20-21; 1:28
1:22: Mt 12:38, Mk 8:11, Jo 4:48, Ap 17:18, 17:32 **1:22:** Matyu 12:38; Mak 8:11; Jon 4:48; Aposel 17:18; 17:32 **1:23:** Aıs 8:14, Mt 11:6, Jo 6:60, 6:66, Ro 9:32, 1 Ko 2:14, Ga 5:11 **1:23:** Aısaia 8:14; Matyu 11:6; Jon 6:60; 6:66; Rom 9:32; 1 Korin 2:14; Galesia 5:11

Gumazamizibar nighnizim ghaze, kar migirigiar onganim. ²⁴ Ezi e gumazamizir God diaziba, Juda ko Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uaghara, e fo, Kraisra a Godin gavgavim ko Godin fofozim.

²⁵ Nguazimin itir gumazamiziba kamaghin nighnigha ghaze, “Godin nighnizir maba bar ongani.” Ezi nighnizir kamra bar gumazamizibar nighnizibagh afira. Ezi me kamaghin nighnisi, Godin arazir maba kamaghin en akakasi, God gavgaviba puvati. Ezi an arazir kabara bar gavgavigha, bar gumazamizibar gavgavim gafira.

²⁶ Nan adarasi, ia dughiar God ian diazim ginighigh. Ian aviriba faragha, nguazir kamın itir gumazamizibar damazimin, fofozir gumazamizibar min ikezir puvati. Ezi ian aviriba, gavgaviba puvati. Ian aviriba, anabar ziar ekiaba itibar otivizir puvati. ²⁷ God kamaghsua, a nguazir kamın itir fofozir gumazamizibar amuti, me bar aghumsigham. Kamaghin, a gari, gumazamizir gavgaviba puvatigha nguazimin itir gumazamizibar damazimin nighniziba onganiziba, merara God me amisefe. God ghaze, a gavgaviba itir gumazamizibar amuti, me aghumsigham. Kamaghin, gumazamizir gavgaviba puvatigha nguazir kamın itir gumazamizibar damazimin itiba, merara God me amisefe. ²⁸ Egha a nguazir kamın ziaba puvatizir gumazamiziba ini, kar gumazamizir me kamaghin migeiba, me bizir kinir me

1:24: Ro 1:4, 1:16, 1 Ko 1:18, Kl 2:3 **1:24:** Rom 1:4; 1:16; 1 Korin 1:18; Kolosi 2:3 **1:25:** 2 Ko 13:4 **1:25:** 2 Korin 13:4 **1:26:** Mt 11:25, Jo 7:48, Je 2:1-5 **1:26:** Matyu 11:25; Jon 7:48; Jems 2:1-5
1:27: Mt 11:25, Je 2:5 **1:27:** Matyu 11:25; Jems 2:5

aghuaziba. Ezi arazir kamın, God ziar ekiaba itiba ko gavgaviba itibagh amizi, da mati bizir kinibar mın iti. ²⁹ Kamaghın amizi, gumazitam o amizitam Godın damazımın uabi uan ziam fan kogham. ³⁰ God uabi ia gamizi, ia Kraıs Iesus ko poroghav iti. Ezi a Kraıs gamizi, a en nıghnızir aghuımın mıngarımın iti. Ezi Kraısın ingangarımın, God e gamızıma, e Godın damazımın deragha, God baghavıra iti. Ezi Kraısın ingangarımın, a uam e givezegha, arazir kuramın gavgavımın e fıri. ³¹ Ezi Akınafarım mikemezi moghın God kamaghın ifonge, “Tina bar akongeghsi, an Ekiam amızir arazıbagh nıghnıgh, a bagh bar akongegh.”

2

Pol Korinın itir gumazamizıbar nıghnızir gavgavımın mıgeı

¹ Nan adarasi, ki ia bagha izezir dughıamın, ki Godın akar mogomemın ia mıgıa, fofozir gumazamizıbar mın akar ekiar guar avıritabar ia mikemezır puvatı. ² Ki faraghavıra kamaghın nıghnıki, ki ian tongın ikıamın dughıamın, ki bizır ıgharazıtam gınıghnıghan kogham. Puvatıgham. Ki Kraıs Iesusra nıghnıghıva, a ter ıghuvımın aremezır ovevem uaghan a gınıghnıgham. ³ Ki ia ko itir dughıamın, ki guızbangıra gavgavıba

1:29: Ro 3:27, Ef 2:9 **1:29:** Rom 3:27; Efesus 2:9 **1:30:** Jer 23:5-6, Jo 17:19, 2 Ko 5:21 **1:30:** Jeremaia 23:5-6; Jon 17:19; 2 Korin 5:21 **1:31:** Jer 9:23-24, 2 Ko 10:17 **1:31:** Jeremaia 9:23-24; 2 Korin 10:17 **2:1:** 1 Ko 1:17 **2:1:** 1 Korin 1:17 **2:2:** Ga 6:14, Fl 3:8 **2:2:** Galesia 6:14; Filipai 3:8 **2:3:** Ap 18:9, 2 Ko 10:1 **2:3:** Aposel 18:9; 2 Korin 10:1

puvati. Ki atiatiaava, mighighavira agoi. ⁴ Ezi akar ki mikemezim ko Akar Aghuir ki kunizim, ki nguazir kamın itir fofozim o nighnizibagh etuir akam, ia mikemezir pu. Puvati. God uan Duamın gavgavim, ian akazi, ia fo, ki migeir akaba da guizbangira. ⁵ Guizbangira, ki kamaghsua, ian nighnizir gavgavim nguazir kamın itir fofozim gisin ikian kogham. Puvati. Ian nighnizir gavgavim, Godın gavgavimra, a gisin tugham.

Godın Duam nighnizir aghuim ko fofozim e ganidi

⁶ Guizbangira, gumazamizir gavgavigha Godın Arazibar gın zuiba, e fofozir aghuim me ganidi. Ezi fofozir me inizir kam, a nguazir kamın itir fofozim pu. Egha uaghan a nguazir kamın gumazir dapanibar fofozim pu, kar gumazir ovengasava amiba. ⁷ Fofozir aghuir e ia ganidir kam, a Godın nighnizir mogomem. Fomira, God tighar nguazimın ingaramin dughiamın, a uan fofozir aghuimın a kamaghın ifonge, e an Nguibamın iki, ziar ekiam ko dabirabir aghuim a ko a iniam. Ezi dughiar kamın ikegha iza datirighın an fofozir aghuir kam en modo. ⁸ Ezi, nguazir kamın gumazir dapanitam a gifozir pu. Puvati. Me ti foghava, ziar ekiam itir Ekiam

2:4: Ro 15:19, 1 Ko 1:17, 1 Te 1:5, 2 Pi 1:16 **2:4:** Rom 15:19; 1 Korin 1:17; 1 Tesalonika 1:5; 2 Pita 1:16 **2:5:** 2 Ko 4:7, 6:7 **2:5:** 2 Korin 4:7; 6:7 **2:6:** 1 Ko 1:28, Ef 4:13, Fl 3:15, Hi 5:14 **2:6:** 1 Korin 1:28; Efesus 4:13; Filipai 3:15; Hibru 5:14 **2:7:** Ro 16:25-26, Ef 3:5, 3:9, Kl 1:26, 2 Ti 1:9 **2:7:** Rom 16:25-26; Efesus 3:5; 3:9; Kolosi 1:26; 2 Timoti 1:9 **2:8:** Lu 23:34, Jo 7:48, Ap 13:27, 2 Ko 3:14 **2:8:** Luk 23:34; Jon 7:48; Aposel 13:27; 2 Korin 3:14

isa ter ighuvim gafughan koghai. ⁹ Ezi e Godin Akinafarimin itir akamin miğiriğiar kam miğei, a kamakin:

“Bizir gumazitam o amizitam faragha uan damazimin ganizir puvatiziba,
 ko akar gumazitam o amizitam faragha or-
 aghizir puvatiziba,
 ko bizir gumazitam o amizitamın niğhnizimin
 itir puvatiziba,
 bizir bar aghuir kaba,
 God gumazamizir a gifongeziba baghavıra da akiri.”

¹⁰ Bizir kabar miğiriğiam fomıra modo, ezi Godin Duamin ingangarimin God da azenim gatizi, e dar gari. Godin Duam biziba bar deravıra dar gara, uaghan Godin niğhnizir mogomebar gara fo. ¹¹ Tav gumazamizir igharazibar niğhnizibagh foghan kogham. Puvati. Gumazimin duar an aven itimra fo. Kamaghıra, gumazitam o amizitam Godin niğhnizim gifoghan kogham. Godin Duam, a uabıra fo. ¹² E nguazir kamın duam inizir pu. Puvati. E God amadazir Duam ini. Eghti tuavir kamın, e bizir aghuir God e ganingiziba, e deraghvıra dagh fogham. ¹³ E bizir aghuir kabav geima, en miğiriğiaba nguazimin itir fofozimin tuavimin otozir pu. Puvati. Godin

2:9: Ais 64:4 **2:9:** Aisaia 64:4 **2:10:** Mt 13:11, 16:17, Jo 14:26, 1 Jo 2:27 **2:10:** Matyu 13:11; 16:17; Jon 14:26; 1 Jon 2:27 **2:11:** Snd 20:27, Jer 17:9, Ro 11:33-34 **2:11:** Aghuzir Akaba 20:27; Jeremaia 17:9; Rom 11:33-34 **2:12:** Jo 16:13-14 **2:12:** Jon 16:13-14 **2:13:** 1 Ko 1:17, 2:4, 2 Pi 1:16 **2:13:** 1 Korin 1:17; 2:4; 2 Pita 1:16

Duam uabi en sure gamima, e akar kabagh ami. E Godin Duamin akaba isa, Godin Duam itir gumazamiziba akar kaba bigha me geghari. ¹⁴ Ezi gumazamizir Godin Duam puvatiziba, me Godin Duamin bizir aghuiba inighan kogham. Guizbangira, me kamaghin nighnigha ghaze, da bizir onganiba, egha mingariba puvati. Bizir aghuir kaba, da Godin Duamin otifi. Kamaghin, gumazamizir Godin Duam itiba, merara Godin Duamin bizir aghuir kaba tuisighamin fofozim iti. ¹⁵ Gumazamizir Godin Duam itiba, me biziba bar da tuisisi. Eghti gumazitam o amizitam, Godin Duam itir gumazamizibar araziba tuisighiva avegham. ¹⁶ Godin Akinafarim kamaghin migei:

“Tina Ekiamin nighnizim gifo?

Gumazitam bizibar amuamin fofozim
Ekiamin sure damuan kogham.”

Ezi erara, Kraisin nighnizim en iti.

3

Siosin ingangarir gumazamiziba, me Godin ingangarir gumazamiziba

¹ Nan adarasi, ki gumazamizir Godin Duamin gin zuibav gei moghin ia mikiman kogham. Puvati. Ki gumazamizir navir ghurimin arazibar gin

2:14: Mt 16:23, Jo 8:47, 14:17, Ro 8:5-7, 1 Ko 1:18, 1:23 **2:14:** Matyu 16:23; Jon 8:47; 14:17; Rom 8:5-7; 1 Korin 1:18; 1:23 **2:15:** 1 Te 5:21, 1 Jo 2:20, 4:1 **2:15:** 1 Tesalonika 5:21; 1 Jon 2:20; 4:1
2:16: Jop 15:8, Ais 40:13, Jer 23:18, Jo 15:15, Ro 11:34 **2:16:** Jop 15:8; Aisaia 40:13; Jeremaia 23:18; Jon 15:15; Rom 11:34 **3:1:** Jo 16:12, 1 Ko 2:14-15 **3:1:** Jon 16:12; 1 Korin 2:14-15

zuibav gei moghin, ki ia migei. Dughiar kamın ia borir iririvibar mın ikia, Kraisin arazibar gin zui. ² Ki faragha, mati otem ia ganiga, dagher gavgavitam ia daningan ibura. Faraghavira, ki fo, ia tighar dagher gavgavitam iniam. Egha datirighin ikia, kamaghira iti. ³ Ki fo, ia navir ghurimin arazibar gin ghuavira iti. Ia uan adarazi navim men ikuvir arazim, ko uarir adoghodozir arazim, da ian ikiavira iti. Arazir ia amir kaba, kar navir ghurimin araziba. Ia dagh amuava, nguazir kamın itir gumazamizibar mın ami. ⁴ Gumazir mam kamaghin migei, “Ki Polin anav.” Ezi mav kamaghin migei, “Ki Apolosin anav.” Ezi arazir kamın ia mati nguazir kamın gumazamiziba.

⁵ Ia deravira nighnigh. Apolos, a tina? Ki Pol, ki tina? Ga ingangarir gumazir kinimning. Ekiam ingangariba isa, vaghvagha ga ganingi. Ezi ingangarir ga amir kabar, ia nighnzir gavgavim Kraisin iti. ⁶ Ki mati, dagher ovizim opari. Ezi Apolos dipam a ganidi. Ezi God a gamima, an aghui. ⁷ Gumazamizir dagher oviziba opariba, me ziaba puvati. Gumazamizir dipam a ganidiba, me uaghan ziaba puvati. God daghebagh amima, da aghui, kamaghin a uabira ziam iti. ⁸ Gumazamizir dagher oviziba opariba, ko gumazamizir dipaba

3:2: Jo 16:12, Hi 5:12-14, 1 Pi 2:2 **3:2:** Jon 16:12; Hibru 5:12-14;
 1 Pita 2:2 **3:3:** 1 Ko 1:10-11, 11:18, Ga 5:20-21, Je 3:16 **3:3:**
 1 Korin 1:10-11; 11:18; Galesia 5:20-21; Jems 3:16 **3:4:** 1 Ko 1:12
3:4: 1 Korin 1:12 **3:6:** Ap 18:4-11, 18:24-28, 19:1, 1 Ko 1:30, 2 Ko
 3:5, 10:14-15 **3:6:** Aposel 18:4-11; 18:24-28; 19:1; 1 Korin 1:30; 2
 Korin 3:5; 10:14-15 **3:7:** 2 Ko 12:11, Ga 6:3 **3:7:** 2 Korin 12:11;
 Galesia 6:3 **3:8:** Ro 2:6, Ga 6:4-5, MAA 22:12 **3:8:** Rom 2:6;
 Galesia 6:4-5; Akar Mogomem 22:12

anidiba, me uaghara Godin ingangarir gumazamiziba. Egh me vaghvagh uan ingangarir amizibar ivezim iniam. ⁹ E bar moghira, e uari inigha Godin ingangarim gami, ezi ia mati an azenim.

Siosin ingangarir gumazamiziba, mati dipenibar ingarir gumazamiziba

Egha ia uaghan mati Godin Dipenim. ¹⁰ God uan apangkuvimin, fofozim na ganingizi, ki mati dipenibar ingarir gumazir fofozir bar ekiam itim. Egha ki dagiaba arizima, gumazamizir igharaziba dagh isin dipenimin ingari. Eghti dipenimin ingarir gumazamiziba vaghvagh deravira ganiva dipenimin ingar. ¹¹ Ia fo, God Kraiss Iesus isa, dipenimin ingarir dagiar faragha atizimin min anetigha gifa. Eghti gumazitam o amizitam, dipenimin ingarir dagiar faragha itir igharazitam, uam anerighan kogham. ¹² Gumazamiziba dagiar kam gisin dipenimin ingarsi, tarazi ti golin dagiabar an ingaram, tarazi ti silvan dagiabar an ingaram, eghti tarazi ti dagiar ivezim bar pin kozibar an ingaram, eghti tarazi temebar an ingaram, eghti tarazi dadabar an ingaram, eghti tarazi maziar misiabar an ingaram. ¹³ Eghti gin, Godin Kotiamin Dughiamin, gumazamiziba bar,

3:9: Mt 13:3-9, Ap 15:4, 2 Ko 6:1, Ef 2:20-22, Hi 3:3-4, 1 Pi 2:5 **3:9:** Matyu 13:3-9; Aposel 15:4; 2 Korin 6:1; Efesus 2:20-22; Hibru 3:3-4; 1 Pita 2:5 **3:10:** Ro 15:20, 1 Ko 4:15, 15:10, 1 Pi 4:11, 2 Pi 3:15, MAA 21:14 **3:10:** Rom 15:20; 1 Korin 4:15; 15:10; 2 Pita 3:15; Akar Mogomem 21:14 **3:11:** Ais 28:16, Mt 16:18, 2 Ko 11:4, Ga 1:7, 1 Pi 2:4-6 **3:11:** Aisaia 28:16; Matyu 16:18; 2 Korin 11:4; Galesia 1:7; 1 Pita 2:4-6 **3:13:** Lu 2:35, 1 Ko 4:5, 2 Te 1:7-10, 1 Pi 1:7, 4:12 **3:13:** Luk 2:35; 1 Korin 4:5; 2 Tesalonika 1:7-10; 1 Pita 1:7; 4:12

men ingangariba azenim giram. Eghti dughiar kam avir ekiamin min otoghti, avir kam men ingangaribar isi vaghvagh da tuisigham, men ingangariba deraz, o puvati. ¹⁴ Eghti gumazamizir manam dagiar kam gisin dipenimin ingarighti, an dipenim isighan koghti, a ingangarir kam in ivezir aghuim iniam. ¹⁵ Eghti ingangarir gumazamizibar dipeniba bar isighti, me uan ingangaribar ivezim inighan kogham. Ingangarir gumazamiziba uari avimin miseveaghirigh egh me ovengan kogham.

Ia Godin Dipenimra

¹⁶ Ia kamaghin fos ti? Ia Godin Dipenimra, ezi Godin Duam ian aven iti. ¹⁷ Godin Dipenim, a ua baghaviram a ginabas. Ezi dipenir kam, kar iarara. Kamaghin amizi, gumazim o amizim Godin Dipenim gasighasightima, God a gasighasigham.

E gumazamizibar ziaba fan kogham

¹⁸ Ian tav uabira uabi gifaran marki. Ki ghaze, ian tongin gumazitam o amizitam nguazir kam in bizibagh fogh kamagh nighnigham, “Ki fofozir bar aghuim iti,” egh a faragh gumazir onganimin min otogh, gin bar fofozir gumazimin otogham. Kamaghin deragham. ¹⁹ Guizbangira, nguazir kam in fofozir aghuim, a Godin damazimin mati arazir onganim. Godin Akinafarim kamaghin migei,

3:16: 1 Ko 6:19, 2 Ko 6:16, Ef 2:21-22, Hi 3:6, 1 Pi 2:5 **3:16:**
 1 Korin 6:19; 2 Korin 6:16; Efesus 2:21-22; Hibru 3:6; 1 Pita 2:5
3:18: Snd 3:7, Ais 5:21 **3:18:** Aghuzir Akaba 3:7; Aisaia 5:21
3:19: Jop 5:13, 1 Ko 1:20, 2:6 **3:19:** Jop 5:13; 1 Korin 1:20; 2:6

“Gumazamizir maba paza gumazamizir igharaz-ibar amuasa, arazir aviribagh nighnisi. Ezi God gumazamizir kabar arazibagh amima, da meraram asighasisi.”²⁰ Godin Akinafarim uaghan kamaghin mikeme, “Ekiam a fofozir gumazamiz-ibar nighnizibagh fo. A fo, me damuasa nighnizir biziba, da otivan kogham.”²¹ Kamaghin amizi, ia gumazamizibar ziaba fer arazim atakigh. Biziba bar, ian biziba.²² Pol, ko Apolos, ko Pita, ko nguazir kam, ko ikirimirim, ko ovevem, ko bizir datirighin itiba, ko gin otivamin biziba, da bar iana.²³ Ezi ia Kraisin adarasi, ezi Krai, Godin anav.*

4

Ekiam uabi uan ingangarir gumazamiziba tuisisi

¹ Ia kamaghin e ginighnigh, e Kraisin ingangarir gumazamiziba. Egha Godin akar mogomeba

3:20: Sng 94:11 **3:20:** Onger Akaba 94:11 **3:21:** 1 Ko 1:12, 3:4-6, 2 Ko 4:5, 4:15 **3:21:** 1 Korin 1:12; 3:4-6; 2 Korin 4:5; 4:15

3:23: Ro 14:8, 1 Ko 11:3, 2 Ko 10:7, Ga 3:29 **3:23:** Rom 14:8; 1 Korin 11:3; 2 Korin 10:7; Galesia 3:29 * **3:23:** 1 Korin 1:12

ko 3:4, Pol kamaghin migei, Korinin siosin itir darazi uari abigha, marazi ghaze, e Polin adarasi, ezi marazi ghaze, e Apolosin adarasi. Ezi migirigiar kaba da nguazimin gumazamizibar nighnizibar gin zui. Korinin siosin itir gumazamiziba deravira Godin nighnizim gifogh, egh kamaghin mikim suam, Pol bar en anav, ezi Apolos bar en anav. Pol ko Apolos ko bizir igharaziba sara, me ingangarir gumazamizibar min iki, Korinin siosin akurvagh egh me damuti, me guizin Kraisin adarazir min otivam. Kamaghin, God me ginaba. Ni 2 Korin 3:1-9in gan. **4:1:** Lu 12:42, 1 Ko 3:5, 2 Ko 6:4, Ta 1:7, 1 Pi 4:10 **4:1:** Luk 12:42; 1 Korin 3:5; 2 Korin 6:4; Taitus 1:7; 1 Pita 4:10

deraghvira dar ganamim ingangarim gami. ² Eghti gumazamiziba tavin ingangarir gumazibar iki, egh me uan gumazir ekiamin akaba deraghvira dar gin mangi. ³ Kamaghin amizi, ia nan araziba tuisigham, o gumazamizir igharazitaba nan araziba kotin da tuisighsi damuam, kar pura bizim. Ki uaghan uabi uan araziba tuisizir puvati. ⁴ Guizbangira, ki uan arazir kuratam gifozir puvati. Ki kamaghin mikiman kogham, “Ki gumazir arazir kuraba puvatizim.” Puvati, na tuisighamin ingangarim, kar Ekiamin bizimra. ⁵ Kotiamin Dughiam tighar otivam. Kamaghin, ia gumazamizir igharazibar araziba tuisighan marki. Ia Ekiam izamin dughiam mizuam. A bizir mitarmemin mueghav itiba inigh angazangarimin dar atigham. Egh a gumazamiziba bar men navir averiabar itir nighniziba, azenim darigham. Eghti dughiar kamin, God bar vaghvagh e mikim suam, en ingangarim deraz, o ikufi.

Korinba uari uan ziaba fe

⁶ Nan adarasi, ki ian nighnizibar akurvaghasa, Apolos ko ga uaning geghari. Ia ga ginighnigh, egh Godin Akinafarim mikemezi moghin deravira an gin mangi. Egh ia arazir osirizir kamin mirara mangi. Ia akaba batogh uari fiva, gumazamizir mabar ziaba fiva igharazibar ziaba abinan marki.

4:2: Lu 12:42 **4:2:** Luk 12:42 **4:4:** Jop 9:2, Sng 143:2, Snd 21:2, Ro 4:2 **4:4:** Jop 9:2; Onger Akaba 143:2; Aghuzir Akaba 21:2; Rom 4:2 **4:5:** Ro 2:1, 2:29, 1 Ko 3:8, 2 Ko 5:10, MAA 20:12
4:5: Rom 2:1; 2:29; 1 Korin 3:8; 2 Korin 5:10; Akar Mogomem 20:12 **4:6:** Ro 12:3, 1 Ko 1:12, 3:4, 3:21 **4:6:** Rom 12:3; 1 Korin 1:12; 3:4; 3:21

7 Namakam, tina gumazir ekiamın ni atı? Ni ti bizir aghuir ni ititam, God dama a inizir puvati, o? Guizbangira, bizir ni itiba, God ni ganingizi, ni manmaghsua uabi uan ziam fa, mati ni bizir kabagh amizi, da otifi?

8 Guizbangira, ia ti biziba bar izivaghama? Ia ti biziba bar izivagha deraghaviram apia? Ia ti e gafiragha atrivibar otivighama? A dera, ki mamagh sua, ia guizin atrivibar ikitima, e ia ko uaghan atrivibar ikiam. 9 Ki ghaze, puvati. Nan nighnizimin, God ti e aposelba isa, danganir bar gin itimin e ati. E mati gumaziba me kotin aven ghaze, e aremegham. Me nguazir kamın itir enselba ko gumazamiziba bar, men damazimin e misueghti, e arighregham. 10 E Kraisin ziam fer arazim bangin, e gumazamizir onganibar min iti. Ezi ia Krai ko poroghav ikiava, ia fofozir gumazamizibar min iti. E gavgaviba puvati, ezi ia bar gavgafi. E ziaba pu, ezi ia ziar ekiaba iti. 11 Bar fomira iza datirikin, e mitiriaba sara itima, kuariba puv en pirima, e korotiar bibiziba azui. Ezi me tintinibar e misozi, e deravira danganitam gaperazir puvati. 12 E uari uan dafaribar ingan-

4:7: Jo 3:27, Ro 12:6, Je 1:17, 1 Pi 4:10 **4:7:** Jon 3:27; Rom 12:6; Jems 1:17; 1 Pita 4:10 **4:8:** MAA 3:17, 3:21 **4:8:** Akar Mogomem 3:17; 3:21 **4:9:** Ro 8:36, 1 Ko 15:30-31, 2 Ko 6:9, Hi 10:33 **4:9:** Rom 8:36; 1 Korin 15:30-31; 2 Korin 6:9; Hibru 10:33 **4:10:** Ap 26:24, 1 Ko 1:18, 3:18 **4:10:** Aposel 26:24; 1 Korin 1:18; 3:18 **4:11:** Ap 23:2, Ro 8:35, 2 Ko 11:23-27, Fl4:12 **4:11:** Aposel 23:2; Rom 8:35; 2 Korin 11:23-27; Filipai 4:12 **4:12:** Sng 109:28, Mt 5:44, Ap 18:3, 1 Ko 9:14-15, 1 Te 2:9, 2 Te 3:8, 1 Ti 4:10 **4:12:** Onger Akaba 109:28; Matyu 5:44; Aposel 18:3; 1 Korin 9:14-15; 1 Tesalonika 2:9; 2 Tesalonika 3:8; 1 Timoti 4:10

garir bar osımtızibagh ami. Me paza e mıgeıma, e deragh me damuasa Godın azangısı. Me arazir kurabar e gamıma, e pura nımıra ikia osımtızıba ateri. ¹³ Me akar bar kurabar e mıgeıma, e akar aghuarıbar men akaba ikarvası. E mati bizir kurar gumazamizıba makunizıba. Gumazamizıbar damazıbar e mati bizir kurar bar mızırızıba. E kamaghıra ikia iza datırıkın.

Polın ifongiam, Korınba an arazıbar gın mangam

¹⁴ Akar kam, ia damutı ia aghumsıghasa kı an osırızır puvatı. Kı kamaghsua, ia mati nan borıbara. Kı ian nıghnızıbar amutı ia deragh foghasa, egha akar kam osırı. ¹⁵ Gumazamızır bar avırım ia ko ikiam maraghe, Kraısın arazıbar ian akurvagh, ia geghuf, a pura bizim. Ia afeziar vamıra iti. Kı Akar Aghuım inıgha ia bagha iza ia ganıngızı, ia Kraıs Iesus ko poroghav iti. Kamaghın, kı ian afeziamın oto. ¹⁶ Kamaghın kı ia gakaghori, ia nan arazıbar gan, dar gın mangı. ¹⁷ Bizir kam bagha, kı Timoti ia bagha anemada. A nan otarımın mın iti, ezi kı bar a gifonge. An Ekiamın ingangarım deragha an gari. Kı kamaghın ifonge, a nan arazir kı Kraısın poroghav ikia amıbar gun ia mıkimam. Arazir kabara, kı zurara nguıbaba bar dar ghua, sıosba bar dar men sure gamı. Eghtı, Timoti arazir kabar ia mıkim, ian nıghnızıbar amutı, da dıkavam.

4:13: Kra 3:45 **4:13:** Azir Akam 3:45 **4:15:** Ap 18:11, Ga 4:19, Je 1:18 **4:15:** Aposel 18:11; Galesia 4:19; Jems 1:18 **4:16:** 1 Ko 11:1, Fl 3:17, 1 Te 1:6, 2 Te 3:9 **4:16:** 1 Korin 11:1; Filipai 3:17; 1 Tesalonika 1:6; 2 Tesalonika 3:9 **4:17:** Ap 19:22, Fl 2:19-22
4:17: Aposel 19:22; Filipai 2:19-22

¹⁸ Ian marazi ghaze, ki izi ian ganan kogham, egha me akaba batogha uan ziaba fe. ¹⁹ Puvati. Ekiam ifueghtima, ki ia bagh zuamira izam. Egh ki izeghamin dughiamin, ki gumazamizir uan ziaba feba, ki men akaba baraghsi izan kogham. Puvati. Ki izi foghasa, me gavgavir manam iti. ²⁰ Guizbangira, God Bizibagh Ativamin Arazim, kar pura migirigiar kinimin bizim puvati. Kar gavgavir ekiam itir bizim. ²¹ Ezi ki manmaghin damuasa ia ifonge? Ki ia misoghamin aghorim inigh ia bagh izasa, ia ifonge? O ki uan navim ia daningiva, ian asughasugham?

Kraisin adarazi arazir kurar men tongin otiviba akir

5

(Sapta 5--6)

Gumazamiziba tintinibar uari isava akuir arazim, Korinin siosin aven iti

¹ Ki kamaghin eghaghaniba baraki, gumazamiziba tintinibar uari isava akuir arazim ian tongin oto. Kar arazir bar kuram. Arazir kam, Krais gifozir puvatizir gumazamiziba amir arazir kuraba, bar dagh afira. Arazir kamnang kamakin, gumazir mam uan afeziamin amuim koma akui. ² Egha ia manmaghin amigha ghaze, ia bar pin ikia, marazi gafira? Ia ti arazir uan ziaba fer

4:19: Ap 18:21, 19:21, 1 Ko 16:5, 2 Ko 1:15, 1:23, Hi 6:3 **4:19:** Aposel 18:21; 19:21; 1 Korin 16:5; 2 Korin 1:15; 1:23; Hibru 6:3
4:20: 1 Ko 2:4, 1 Te 1:5 **4:20:** 1 Korin 2:4; 1 Tesalonika 1:5
5:1: Wkp 18:7-8, Lo 22:30, 27:20, Ef 5:3 **5:1:** Ofa Gami 18:7-8; Godin Araziba 22:30; 27:20; Efesus 5:3

kam ateghiva azi. Egh gumazir arazir kurar kam gamizim, ia a batueghtima, a ua ia ko ikian marki. ³ Guizbangira, ki uan inivafizimın ian saghon iti, egha uan duamın ki ia ko iti. Egha mati, ki guizbangira uabi ia ko ikia, gumazir arazir kurar kam gamizimın arazim tuisigha gıfa. ⁴ Egha ki kamaghın mıgei, ia en Ekiam İesusın ziamın, ia uari akuvaghti, en Ekiam İesusın gavgavım, ko nan duam uaghan, ia ko ikiti, ⁵ ia gumazir kam isi, Satanın dafarım datıghti, an inivafizim ikuvıgham. Ia kamaghın damıghti, Ekiam Izamın Dughiamın, God gumazir kamın duamın akuragham.

Korinba gumazir arazir kuram gamim batokegh

⁶ Ia uari uan ziaba fe, kar arazir aghuım pu-vati. Ia ti kamaghın fozir pu, yısın muziarım, a bret damuamın plaua bar a gamıma, a bui? ⁷ Kamaghın, ia yısın ghurımın mın arazir kuraba bar da batoghıva, zuegh, mati bretın igiar yisba puvatızimın mın iki. Ki kamaghın fo, ia yis pu-vatızir bretın mın iti. Ia fo, God İraelia Gıtazir Dughiam Gıñıghnızir İsar Ekiam, an abanım gamıgha gıfa. Me, mati İsar Ekiam bagha

5:3: Kl 2:5 **5:3:** Kolosi 2:5 **5:4:** Mt 16:19, 18:18, Jo 20:23, 2 Ko 13:10 **5:4:** Matyu 16:19; 18:18; Jon 20:23; 2 Korin 13:10
5:5: Ap 26:18, 1 Ti 1:20, 1 Pi 4:6 **5:5:** Aposel 26:18; 1 Timoti 1:20
5:6: 1 Ko 3:21, 15:33, Ga 5:9, Je 4:16 **5:6:** 1 Korin 3:21; 15:33; Galesia 5:9; Jems 4:16 **5:7:** Kis 12:5, 12:21, 13:7, Ais 53:7, Jo 1:29, 1 Pi 1:19, MAA 5:6, 5:12 **5:7:** Ua Me Ini 12:5; 12:21; 13:7; Aisaia 53:7; Jon 1:29; 1 Pita 1:19; Akar Mogomem 5:6; 5:12

sipsip isa ofa gami moghin, me Kraisa isa sip-sipin min a misoghezi, an areme. ⁸ Kamaghin amizi, en araziba, gumazamizir Isar Ekiar kam damuasava amir arazibar min mangi. Egh uan arazir kuraba batuegh, mati me Isar Ekiam damuasa uan dipenibar yisin ghuriba isa, da makuri. Egh arazir zuruzim ko guizin akamin gin mangiti, arazir kam mati Bretin igiar yis puvatizim.*

⁹ Akinafarir igharazir ki ia bagha faragha osirizimin, ki kamaghin ia mikeme, "Ia gumazamizir tintiniba uari bakiava akuiba, me ko ikian marki."

¹⁰ Ia bar nguazir kammin gumazamizir arazir kurar kabagh amiba ataghiraghasa, ki migeir puvati. Gumazamizir tintinibar uari bakiava akuiba, ko gumazamizir igharazibar biziba bagha naviba dikaviba, ko gumazamizir igharazibar biziba okeiba, ko gumazamizir marvir guabar zibaba feba, ia gumazamizir kabanang bar me ataghiraghsi, ia bar nguazir kammin ikian kogham.

¹¹ Ki osirizir akar kam, an mingarim kamakin: Gumazir Kraisin adarazir aven iti tam arazir kurabagh amua, gumazamizir uari bakiava akuir

5:8: Lo 16:3, Mt 16:6, 16:12, Lu 12:1 **5:8:** Godin Araziba 16:3; Matyu 16:6; 16:12; Luk 12:1 * **5:8:** Ves 6in ikegha ghua ves 8in tuzir migirigiam, God Israelia Gitazir Dughiam an arazibagh nighnigha, Judaba amir arazibav gei. Ni Ua Me Ini 12:3-21 ko 13:5-7in gan. An arazir kaba bar dagh amizima, da Kraisin adarazir dabirabimin nedazim oto. **5:9:** Mt 18:17, 2 Ko 6:14, Ef 5:11, 2 Te 3:14 **5:9:** Matyu 18:17; 2 Korin 6:14; Efesus 5:11; 2 Tesalonika 3:14 **5:10:** Jo 17:15, 1 Ko 1:20, 10:27 **5:10:** Jon 17:15; 1 Korin 1:20; 10:27 **5:11:** Mt 18:17, Ro 16:17, 2 Te 3:6, Ta 3:10, 2 Jo 10 **5:11:** Matyu 18:17; Rom 16:17; 2 Tesalonika 3:6; Taitus 3:10; 2 Jon 1:10

arazim gami, o gumazir igharazibar biziba bagha navim dikafi, o marvir guabar ziaba fe, o akar kuraba uari gasir arazim gami, o dipar onganiba api, o gumazir igharazibar biziba okei, ia gumazir kam ko ikian marki. Egh ia uaghan gumazir kamaghin amim ko daghebar aman kogham.

¹² Ezi manmakin? Ki ti Kraisin adarazir azenan itir gumazamiziba tuisizir ingangarim iti? Bar puvati. Kraisin adarazir aven itir gumazamiziba tuisizir ingangarim, a ian ingangarimra. ¹³ Azenan itir gumazamiziba, God uabi men araziba tuisigham. Ezi Godin Akinafarim kamaghin mikeme, “Ia gumazir kurar ian tongin itim batokegh.”

6

Kraisin adarazi uarira uari kot darighan marki

¹ Ian tongin tav osimtizitam Kraisin adarazir mavin ikia, tizim bagha Godin gumazamiziba ategha ghua Godin gin zuir puvatizibar damazimin a isa kot garisi? Ia arazir kam gamua aghumsizir puvati, o? ² Ia ti kamaghin fozir puvati? E Godin gumazamiziba, e nguazimin itir biziba bar, da tuisigham. Egh ia guizbangira gin nguazir kamın biziba tuisighamin fofozim ikiam, egha datirighin manmaghsua osimtizir muziarir kaba uarir tongin ia da tuisighamin

5:12: Mk 4:11, 1 Ko 6:1-4, Kl 4:5, 1 Te 4:12, 1 Ti 3:7 **5:12:** Mak 4:11; 1 Korin 6:1-4; Kolosi 4:5; 1 Tesalonika 4:12; 1 Timoti 3:7

5:13: Lo 13:5, 17:7, 21:21, 22:21-24 **5:13:** Godin Araziba 13:5; 17:7; 21:21; 22:21-24 **6:2:** Dan 7:22, Mt 19:28, MAA 2:26, 3:21, 20:4 **6:2:** Daniel 7:22; Matyu 19:28; Akar Mogomem 2:26; 3:21; 20:4

fofoziba puvati? ³ Ia ti kamaghin fozir puvati? E enselbar araziba tuisigham. E kamaghin damuva, e guizbangira nguazir kamın osımtıziba tuisighamin fofozim ikiam. ⁴ Kamaghin, osımtızitam ian tongin otoghtıma, tızim bagh ia osımtızir kam tuisighamin ingangarım isava, siosın azenan itir darazigh anidi? ⁵ Ia aghumsıghasa, ki kamaghin migei. Ki ghaze, ian tongin, gumazir fofozim ititam ti mar ikia, egha Kraısın adarazir tongin osımtıziba tuisighamin fofozim ikiama. ⁶ Ezi manmaghsua, Kraısın adarazi uari isava, gumazir nıghnızir gavgavım Kraısın itir puvatızibar damazımın ghua uari isa kot garisi.

⁷ Ia Kraısın adarasi, ia osımtıziba uarir ikia, uari isa kotın zui, ezi ian arazir kam kamaghin e gamizi e fo, Kraısın arazir ia gın zuım, ia anetakis. Manmaghsua ia me ateghti, me paza ia damuan ia aghua? Manmaghsua ia me ateghti, me pura ian biziba inian ia aghua? ⁸ Ia arazir aghuir kabar gın mangan aghuagha, uari paza me gamua men biziba pura da isi. Egha arazir kamra, ia uaghan uan adarazigh ami.

⁹ Gumazamizir arazir kurabagh amiba, God Bizibagh Ativamin Dughiamın aven mangan kogham. Ia ti kamaghin fozir puvati? Ia uari uan navibagh ifaran marki. Gumazamizir tintinibar

6:3: 2 Pi 2:4, Ju 6 **6:3:** 2 Pita 2:4; Jut 1:6 **6:7:** Mt 5:39, Snd 20:22, Lu 6:29, Ro 12:17-19, 1 Te 5:15, 1 Pi 3:9 **6:7:** Aghuzir Akaba 20:22; Matyu 5:39; Luk 6:29; Rom 12:17-19; 1 Tesalonika 5:15; 1 Pita 3:9 **6:9:** Ga 5:19-21, Ef 5:5, 1 Ti 1:9, Hi 12:14, MAA 22:15
6:9: Galesia 5:19-21; Efesus 5:5; 1 Timoti 1:9; Hibru 12:14; Akar Mogomem 22:15

uari isava akuiba, ko gumazamizir marvir guabar ziaba feba, ko poroghamiba uari bakeir arazim gamiba, ko gumazir uarira uari isa akua arazir aghumsizibagh amiba, ¹⁰ ko okimakiar gumazamiziba, ko gumazamizir igharaz darazir biziba bagha navim dikaviba, ko dipar onganiba apiba, ko akar kuraba uari gasir arazim gamiba, ko gumazir pura igharazibar biziba uari bagha da isiba, gumazamizir kamaghin amiba bar, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikian kogham. ¹¹ Fomira ian marazi kamaghin ike. Ezi God ia ruegha, ia gamizi, ia an gumazamizibar otifi. Ia, Ekiam Krai Iesusin ziam ko en Godin Duamin gavgavimin, God ia gamizi, ia an damazimin derazir gumazamizibar otifi.

En inivafiziba, da Godin Duamin Dipenimin min iti

¹² Gumazamizir maba kamaghin migei, “Bizitam nan suirazir puvati, kamaghin ki biziba bar dar amuam.” A guizbangira, egh ni uaghan nighnigh, bizir maba nin dabirabimin akurvazir puvati. Guizbangira, ki firighirigh biziba bar dar amuam. Eghti bizitam na damighti, ki an ingangarir gumazimin min ikian kogham. ¹³ Gumazamizir maba ghaze, “Dagheba, da navim bagha itir biziba, ezi navim, a dagheba isir bizim.” Akar kam guizbangira, ezi God bizir kamning viraram aning agivagham. Eghti en inivafiziba,

6:11: Ef 2:2, Kl 3:7, Ta 3:3-7, Hi 10:22 **6:11:** Efesus 2:2; Kolosi 3:7; Taitus 3:3-7; Hibru 10:22 **6:12:** 1 Ko 10:23 **6:12:** 1 Korin 10:23 **6:13:** Ro 14:17, 1 Ko 6:15, 15:19-20, Kl 2:22-23, 1 Te 4:3-7
6:13: Rom 14:17; 1 Korin 6:15; Kolosi 2:22-23; 1 Tesalonika 4:3-7

gumazamiziba uari bakia akuir arazim bagh ikian kogham. Puvati. En inivafiziba, Ekiam bagh ikiva, an ingangarim damuam. Ekiam en inivafizibar gara dar akurvasi. ¹⁴ God uan gavgavimın Ekiam gamizi, a ua dikafi, egh a uaghan en inivafizibar amighti e ua dikavam.

¹⁵ Ia ti kamaghın fozir puvati? Ian inivafiziba, da Kraisin inivafizir akuaba. Kamaghın, ki ti Kraisin inivafizir akua tam inighiva, amizir arazir kurabagh amimın inivafizimın poroghti, kar arazir aghuim? Bar puvati! Ki kamaghın damighan kogham! ¹⁶ Gumazim arazir kurabagh amir amizim ko porogha, a ko aning inivafizir vamıram oto. Ia ti kamaghın fozir puvati? Godın Akınafarim kamaghın mikeme, “Aning, inivafizir vamıram otogham.” ¹⁷ Eghti gumazitam o amizitam Ekiam ko porogh, egh a ko Duar vamıram otogham.

¹⁸ Ia zurara arazir gumazamizir uari bakıava akuimın ari mangi, an saghon iki. Arazir kurar igharaziba, gumazamiziba dagh amima, da inivafizimın azenan otifi. Ezi gumazim o amizim, gumazamiziba tintinibar uari ko akuir arazim damigh, a uabi uan inivafizim gasighasigham. ¹⁹

6:14: Ro 6:5, 6:8, 8:11, 1 Ko 15:20, 2 Ko 4:14, Ef 1:19-20 **6:14:** Rom 6:5; 6:8; 8:11; 1 Korin 15:20; 2 Korin 4:14; Efesus 1:19-20

6:15: Ro 12:5, 1 Ko 12:27, Ef 4:12, 4:16, 5:30 **6:15:** Rom 12:5; 1 Korin 12:27; Efesus 4:12; 4:16; 5:30 **6:16:** Stt 2:24, Mt 19:5, Ef 5:31 **6:16:** Jenesis 2:24; Matyu 19:5; Efesus 5:31 **6:17:** Jo 17:21-23, Ro 8:9-11, Ef 4:4 **6:17:** Jon 17:21-23; Rom 8:9-11; Efesus 4:4 **6:18:** Ro 1:24, 6:12-13, 1 Te 4:3, Hi 13:4 **6:18:** Rom 1:24; 6:12-13; 1 Tesalonika 4:3; Hibru 13:4 **6:19:** Ro 14:7-8, 1 Ko 3:16, 2 Ko 6:16

Ia ti kamaghin fozir puvati? Ian inivafiziba, da Godin Duamin Dipenimin min iti. God uan Duam isa ia ganingizima, a ian aven iti. Ia uarira uari bagha itir puvati, ia God bagha iti. ²⁰ God ivezir bar ekiamin ia givese. Kamaghin, ia uan inivafiziba isi, God daning an ziam fi.

Pol poroghamir arazimin akam migei

7

(Sapta 7)

Pol poroghamibar arazimin azangsiziba ikarvasi

¹ Ki datirighin migirigiar ia akinafarimin osiriziba ikarvaghasa. Gumazim o amizim poroghamim gamizir puvati, a dera. ² Gumazamizir uari bakia akuir arazim, bar ekevima, kamaghin gumaziba bar, vaghvagh amuimin ikiti, amiziba bar, vaghvagh pamin iki. ³ Pamin inivafizim, kar an amuimin bizim, ezi gumazim an anogoroghan kogham. Kamaghira, amuimin inivafizim, kar an pamin bizim, amuim an anogoroghan kogham. ⁴ Amizim uabi, uan inivafizim gativan kogham. Puvati, pam a gatifa. Kamaghira, gumazim uabi, uan inivafizim gativan kogham. Puvati, amuim a

6:19: Rom 14:7-8; 1 Korin 3:16; 2 Korin 6:16 **6:20:** 1 Ko 7:23, Ga 3:13, Fl 1:20, Hi 9:12, 1 Pi 1:18-19 **6:20:** 1 Korin 7:23; Galesia 3:13; Filipai 1:20; Hibiru 9:12; 1 Pita 1:18-19 **7:1:** 1 Ko 7:8, 7:26
7:1: 1 Korin 7:8; 7:26 **7:3:** Kis 21:10, 1 Pi 3:7 **7:3:** Ua Me Ini 21:10; 1 Pita 3:7

gatifa. ⁵ Gua poroghamimning, gua akirim ragh uaning gasi uaningin aghuaghuagh, uan inivafizimning uaningin anogoroghan marki. Gua God ko mikimsi, virara ifongegh uaning mikim suam, ga dughiar otevimin uan inivafizimning anogoregham, eghti arazir kam dera. Egh arazir kamin girara, gua ua uaningin porogh. Gua kamaghin damuan koghti, Satan gua gifarisi, gua gakaghonti, gua uan inivafizimin agorogem dikabiniva avegh, irigham.

⁶ Akar ki ia mikemezir kam, ki pura ian amamangarisi. Ki akar gavgavim ia ganidir puvati.

⁷ Ki kamagsua, gumazamiziba bar nan min pura odiaribar iki. God vaghvagha gavgavim isa, gumazamiziba vaghvagha me ganingi. Gumazir mam, gavgavir mam iti, ezi gumazir igharazir mam, gavgavir igharazir mam iti.

⁸ Gumaziba ko amizir odiarbar itiba, ko amizir men paba ariaghireziba, ki kamaghin migei, me nan min odiarimin ikiti, deragham. ⁹ Ni uan inivafizimin agorogem dikabinamin gavgavim puvatighiva, ni amuimin iki, o pamin iki. Ni odiarimin ikitima, inivafizir agorogem bar nin ekeveghti, ni gumazamiziba pura tintinibar uari ko akuir arazim bagh bar ikuvigham.

¹⁰ Poroghamiba, ki akar gavgavir kam ia ganidi, kar nan akam puvati, kar Ekiamin akam. A kamakin: Amizim uan pam ataghiraghan kogham.

7:5: Jol 2:16, Sek 7:3, 1 Te 3:5 **7:5:** Joel 2:16; Sekaraia 7:3; 1 Tesalonika 3:5 **7:7:** Mt 19:12, Ap 26:29, 1 Ko 12:11 **7:7:** Matyu 19:12; Aposel 26:29; 1 Korin 12:11 **7:9:** 1 Ti 5:14 **7:9:** 1 Timoti 5:14 **7:10:** Mal 2:14-16 **7:10:** Malakai 2:14-16 **7:10:** Matyu 5:32; 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18

11 Amizim uan pam ategh, a pura iki. Puvatightima, a uamategh uan pam bagh mangiva a ko navir vamira iki. Eghti gumazim uaghan uan amuim batoghan marki.

12 Ezi, gumazir igharazir maba, ki kamaghin me mikimasa, akar kam Ekiamin akam puvati. Ki uabi kamaghin me migia ghaze, Kraisin adarazir tavin amuim, nighnizir gavgavim Kraisin ikian kogh, egh amizir kam a ko ikisi bar ifongeghti, gumazir kam a batoghan kogham. 13 Eghti Kraisin adarazir amizitamin pam, nighnizir gavgavim Kraisin ikian kogh, egh gumazir kam a ko ikisi bar ifongeghti, amizir kam anetaghiraghan marki. 14 Gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizim, amizir nighnizir gavgavim Kraisin itim ko poroghti, arazir kamin God a damuti, a God baghavira itir gumazimin otogham. Ezi amizir nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizim, gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itim ko poroghti, arazir kamin God a damuti, a God baghavira itir amizimin otogham. Me kamaghin amizir puvatizi, men boriba ti Godin damazimin zuezir puvatighai. Ezi datirighin men boriba God baghavira itir boriba.

15 Ezi nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizitav, nighnizir gavgavim Kraisin itir tav ataghiraghsi, a dera. A mar anetakigh. Arazir kam otoghti, pam o amuir nighnizir gavgavim Kraisin itim, datirighin poroghamir arazir kam uam aning ikirarighan kogham. Aning firiaghiri. Ia fo,

7:15: Ro 12:18, 14:19, Hi 12:14
12:14

7:15: Rom 12:18; 14:19; Hibu

God navir amirizimîn ikiasa en dia. ¹⁶ Nî amuim, nî manmaghîn fogh, uan pamîn akuraghtîma, a niġhnîzir gavgavim Kraisin ikiam? Nî kamaghîn fozir puvatî. Ezi nî pam, nî manmaghîn fogh, uan amuimîn akuraghtîma, a niġhnîzir gavgavim Kraisin ikiam, o puvatîgham? Nî uaghan fozir puvatî.

E ikîrimîrir God e bagha inabazimîn moghîn ikiam

¹⁷ God vaghvagha e bagha inabazir ikîrimîrim isa, e ganîngî. Kamaghîn, e deravîra ikîrimîrir kamîn aven daruam. Eghîva e ikîrimîrir God faragha en diazim, e an ikîva kamaghîra daruam. Kî zurara arazir kam siosba bar men sure gamî. ¹⁸ Gumazir mam, me an mîkarzir mogomemîn inim atughtî, ġîn God an diaghtî, a uan duar kurim mongan markî. Eghtî gumazitam, me an mîkarzir mogomemîn inim atughan koghtî, ġîn God an diaghtî, a uan mîkarzir mogomemîn inim aghoran markî. ¹⁹ Mîkarzir mogomemîn inim atuz, o mîkarzir mogomemîn inim atuzir puvatî, aning pura bizim. Godîn Akar Gavgavibar ġîn zuir arazim, a bizir ekiam. ²⁰ E bar moghîra, dughiar God en diazimîn, manmaghîn itir ikîrimîrim e faragha an ike, e ikîrimîrir kamra ikiam. ²¹ Nî ti fomîra ingangarir gumazir kînim o ingangarir amizir kînimîn îtima, God nîn dia? Nî bizir kamîn osîman markî. Eghtî tuavir nî firighîrîghamin tam

7:16: 1 Pi 3:1 **7:16:** 1 Pita 3:1 **7:17:** 1 Korin 4:17; 7:20; 7:24

7:19: Jo 15:14, Ro 2:25, Ga 5:6, 6:15 **7:19:** Jon 15:14; Rom 2:25; Galesia 5:6; 6:15

ikitima, ni tuavir kamın gın mangi. ²² Gumazim ingangarir gumazir kınımın itima, God an dia, ezi a datırıghın Ekiamın gumazimra. An Ekiamın damazimın fıriaghırıgha, ua ingangarir gumazir kınımın mın itir puvati. Kamaghıra, gumazim fıriaghırıgha itima, God an diazi, a datırıghın Kraısın ingangarir gumazir kınımın mın iti. ²³ God bar ivezir ekiamın ia givese, kamaghın, ia gumazamizibar ingangarir gumazamizir kınıbar mın ikian marki. ²⁴ Nan adarasi, manmaghın itir ikırımırım e an itima, God en dia, eghti ikırımırir kamra e an aven daru God ko porogham.

Pol akam isa odıarır gumazamizıbagh anıdı

²⁵ Ekiam gumazamizir odıarıbar mıkımamin akatam na ganıngızır puvati. Ezi kı uan nıghnızımın gın mangı mıkımasa. Ia fo, Godın apangkuvımra na gamızı, kı guızın akam akurır gumazımın oto. ²⁶ Kı dughıar kamın osımtızır ekiabar gara ghaze, ia kamaghıra iti moghıra ikiti, deragham. ²⁷ Nı amuımın iti, ni anetaghıraghı tuavıba burıan marki. Nı odıarımın iti, ni poroghamım damusı nıghnıghan marki. ²⁸ Nı amımın ikı, kar arazır kuram puvati. Ezi amızır ıgıam pamın ikı, kar arazır kuram puvati. Guızbangıra gumazamizır poroghamıbagh amızıba, nguazımın itir osımtızıba me batıvam. Osımtızır kaba, ia batıvan kı aghua.

7:22: Jo 8:36, Ga 5:13, Ef 6:6, Fm 16, 1 Pi 2:16 **7:22:** Jon 8:36; Galesia 5:13; Efesus 6:6; Filemon 1:16; 1 Pita 2:16 **7:23:** 1 Ko 6:20, 1 Pi 1:18-19 **7:23:** 1 Korin 6:20; 1 Pita 1:18-19 **7:25:** 1 Ko 7:6, 7:10, 7:40, 2 Ko 8:8-10, 1 Ti 1:12-13, 1:16 **7:25:** 1 Korin 7:6; 7:10; 7:40; 2 Korin 8:8-10; 1 Timoti 1:12-13; 1:16 **7:28:** 1 Ko 7:38
7:28: 1 Korin 7:38

²⁹ Nan adarasi, ki kamaghin ia migei, dughiam bar otefe. Ezi dughiar kamın tugh mangıva, poroghamibagh amizir gumaziba, me gumazir amibar itir puvatizi moghin iki. ³⁰ Ezi gumazamizir aziba, me azi puvatizi moghin iki. Eghti gumazamizir bar akongeziba, me akongan marki. Eghti gumazamizir bizibagh iveziba, me biziba puvatizi moghin iki. ³¹ Ezi nguazimin biziba bagha ingarir gumazamiziba, me bizir kaba bagh pamtem nighnighan marki. E fo, dughiar ruarim puvati, eghti nguazir kam ko an itir biziba bar gıvagh.

³² Ki kamaghin aghua, nguazir kamın navir osımtıziba tintinibar ian nighnızibagh ekuam. Odiarir gumazim, a mighigha Ekiamın bizibagh nighnigha, Ekiam ifongezir arazibar amuasa. ³³ Ezi poroghamim gamizir gumazim, a mighigha nguazir kamın bizibagh nighnisi. A uan amuim ifongezir arazibar amuasa. ³⁴ Ezi kamaghin nighnızir pumuning a getui. Amizir igiaba ko odiarir amiziba, me mighigha Ekiamın bizibagh nighnisi. Me uan duaba ko inivafıziba bar da isi God daning, egh God baghvıra ikiasa. Ezi poroghamim gamizir amizim, a mighigha nguazir kamın bizibagh nighnisi. A uan pam ifongezir arazibar amuasa.

³⁵ Ki ian akuraghti ia deragh ikiasa akar kam gami. Ki ian anogoroghasa nighnızir puvati. Ki kamaghsua, ia zurara arazir aghuibar gin mangi,

7:29: Ro 13:11 **7:29:** Rom 13:11 **7:31:** Sng 39:6, Je 1:10, 4:14,
1 Pi 1:24, 1 Jo 2:17 **7:31:** Onger Akaba 39:6; Jems 1:10; 4:14; 1
Pita 1:24; 1 Jon 2:17 **7:34:** Lu 10:40 **7:34:** Luk 10:40

egh Ekiamin ingangarim damu. Biziba pura tintinimin ian nighnizibagh ekuan ki aghua.

³⁶ Gumazitam kamaghin nighnigh suam, ki amizir igiar me na bagha inabazim, arazir aghuibar a gamir puvati. Egha a bagha nighnigha, uan inivafizimin agorogem dikabinamin gavgavim puvati. Egh a ganti tuaviba ua puvatigham. Kamaghin a uan ifongiamin gin mangi, aning uaningin iki. An arazir kuram gamir puvati. ³⁷ Eghti gumazitam uabin gavgavigh, avighan kogh, uan inivafizimin agorogem dikabiniva, uan nighnizimin suam, ki amizir igiar me na bagha inabazimin ikian kogh, ga pura odiarimningin ikiam, arazir kam dera. ³⁸ Kamaghin, gumazir poroghamim gamizim, an arazir aghuim gami. Ezi gumazir odiarimin itim, bar arazir aghuim gami.*

³⁹ Amizitamın pam ikivira ikiti, amizir kam a ko porogh mamaghira iki. An pam aremeghti, datirighin a firiaghiri. A ua gumazitamın ikisi, tavin iki. Eghti a ikiamin gumazim, nighnizir gavgavim Ekiamin iki. ⁴⁰ Ki uabi kamaghin nighnisi, an odiarimin iki, kamaghin a bar akuegham. Ki nighnizi, Godin Duam nan iti, ezi ki akar kabav gei.

Me marvir guabar ofa gamir asiziba, Kraisin adarazi dar amam, o puvati?

* **7:38:** Grighin akam ves 36in ghua 38in tuzim, deragha bigha nigeir puvati. **7:39:** Ro 7:2-3, 2 Ko 6:14 **7:39:** Rom 7:2-3; 2 Korin 6:14 **7:40:** 1 Ko 7:25, 1 Te 4:8 **7:40:** 1 Korin 7:25; 1 Tesalonika 4:8

8

(Sapta 8--10)

Pol asizir me isa marvir guabar ofa gamibav gei

¹ Ki datirighin asizir me marvir guabar ofa gamua apir arazimin mikimasa. Gumazamizir maba ghaze, “E bar, fofozim iti.” Akar kam guizbangira, fofozir kinim, gumazamizibagh amima, me uarira uan ziaba fe. Ezi gumazamizir igharazibagh ifongezir arazim, a gumazamizibagh amima, men nighnizir gavgavir Kraisin itim bar gavgafi.* ² Gumazitam o amizitam suam, a biziba bar dagh fo. Ti puvati, an fofozim apengara iti. ³ Ezi gumazamizir God gifongeziba, God bar me gifo.

⁴ Ezi, asizir me marvir guabar ofa gamua apir arazim, ki a mikimasa. E fo, marvir guam, a guizin bizim puvati, a nedazir kinim. Godin aviriba puvati. Godin bar vamira iti. ⁵ Guizbangira, bizir aviriba me “god,” dagh arigha, bizir aviriba me “ekiam,” dagh arisi. Da guizbangira overiam o

8:1: Ap 15:20, 15:29, Ro 14:3, 14:10, 14:14, 1 Ko 10:19 **8:1:** Aposel 15:20; 15:29; Rom 14:3; 14:10; 14:14; 1 Korin 10:19 * **8:1:** Polin dughiamin, nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizir gumazamiziba asiziba isa, marvir guabar dipenibar ghua dav sogha, marvir guabar ofa gami. Egha me gin asizir kaba isa maketin ghua da amadi. Ezi nighnizir gavgavim Kraisin itir darasi, bizir kam bagha Polin azangsi, me asizir kamaghin amizibar amam, o puvatigham? **8:2:** 1 Ko 13:8-9, 13:12, Ga 6:3, 1 Ti 6:4 **8:2:** 1 Korin 13:8-9; 13:12; Galesia 6:3; 1 Timoti 6:4 **8:3:** Nah 1:7, Mt 7:23, Ga 4:9 **8:3:** Matyu 7:23; Galesia 4:9 **8:4:** Lo 4:35, 4:39, 6:4, Ais 41:24, 1 Ko 10:19, Ga 4:8, Ef 4:6, 1 Ti 2:5 **8:4:** Godin Araziba 4:35; 4:39; 6:4; Aisaia 41:24; 1 Korin 10:19; Galesia 4:8; Efesus 4:6; 1 Timoti 2:5

nguazimîn iti, da pura biziba. ⁶ E Godin vamîra iti, a God Afeziam. A biziba bar dar mîngarim, ezi e an gumazamizibar mîn iti. Ezi Ekiar vamîra iti, a Krai Iesus. A biziba bar dar ingarigha, e gamima, e angamîra iti.

⁷ Ezi gumazamizir maba bizir kabagh fozir puvati. Marazi fomîra marvir guabar arazibar gîn ghuegha kamaghîn amigha, datirighîn asîzîr me apir kaba, me ghaze, kar marvir guabar guizîn ofa. Men nîghnîziba kuiaghîrezîr puvatîgha gavgazîr puvatîzî, me asîzîr kaba apava ghaze, me derazîr puvatîzîr arazîm gamî. ⁸ Guizbangîra, daghem e damîghtî, e bar Godin boroghîra mangan kogham. E daman koghtî, bizir kam e damîghtî, e Godin damazimîn ikuvighan kogham. Egh e damîti, bizir kam uaghan e damîghtî, e Godin damazimîn deravîra ikian kogham.

⁹ Ia deravîra ganîgh, kamaghîn fogh dagher tîzîr ia ifongezîm, ia pura aneremam. Eghtî gumazamizîr nîghnîzîr gavgazîr muziarîba itîba, ian arazîr ia amîr kamîn ganîva, uam arazîr kuramîn aven mangam.

¹⁰ Nî gumazîr fofozîm itîm, nî marvir guabar dipenimîn mangî asîzîbar amîti, gumazamizîr nîghnîzîba kuiaghîrezîr puvatîgha gavgazîr puvatîzîba, izî nîn ganti, nîn arazîr kam gavgazîm

8:6: Mal 2:10, Jo 1:3, Ap 17:28, Ro 11:36, 1 Ko 12:6, Ef 4:5-6, Fl 2:11 **8:6:** Malakai 2:10; Jon 1:3; Aposel 17:28; Rom 11:36; 1 Korin 12:6; Efesus 4:5-6; Filipai 2:11 **8:7:** Ro 14:14, 14:23, 1 Ko 10:28-29 **8:7:** Rom 14:14; 14:23; 1 Korin 10:28-29 **8:8:** Ro 14:17 **8:8:** Rom 14:17 **8:9:** Ro 14:13-15, 14:20, Ga 5:13 **8:9:** Rom 14:13-15; 14:20; Galesia 5:13

an navim a danighti, me uaghan asizir me marvir guabar ofa gamibar amam. ¹¹ Eghti nin arazir kamın, fofozim gumazamizir nighnizir gavgavir muziarim itiba me gasighasigham. Kar, ian anav, Kraisin uaghan a bagha areme. ¹² Ia oragh. Kraisin adarasi, men marasi, men nighniziba kuiaghirezir puvatigha gavgavizir puvati. Ezi ia arazir kurar kam me gamua men nighnizir gavgavibagh asighasisi, egha arazir kamın ia mati arazir kuramın Kraisin gami. ¹³ Kamaghın, dagher manam nan adarazir mav damighti, an arazir kuramın aven mangiti, ki tong uam asizitam ameghan kogham. Ki uan namakam damuti, an arazir kuramın aven mangan, ki aghua.

9

Pol aposelin ingangarimın ivezim isir puvatigha, bar akonge

¹ Ia nan gan fogh, ki gumazir firiaghırizim! Ki guizbangira aposelin mam! Egha ki uabi Iesus en Ekiam, ki an ganigha gifa. Egha ki Ekiamın ingangarim gamima, nan ingangarimın ia gamizima, ia Kraisin adarazir otifi! ² Marazi ghaze, ki aposel puvati. Ezi ia fo, ki aposel. Ia Kraisin adarazir otivigha, a ko poroghav itima, bizir kam kamaghın ian aka, ki guizin Ekiamın aposel.

8:11: Ro 14:15-20 **8:11:** Rom 14:15-20 **8:13:** Ro 14:21, 2 Ko 11:29 **8:13:** Rom 14:21; 2 Korin 11:29 **9:1:** Ap 9:3, 9:15-17, 18:9, 26:16, 1 Ko 15:8, 2 Ko 12:12, Ga 2:7-8 **9:1:** Aposel 9:3; 9:15-17; 18:9; 26:16; 1 Korin 15:8; 2 Korin 12:12; Galesia 2:7-8 **9:2:** 2 Ko 3:2-3 **9:2:** 2 Korin 3:2-3

³ Gumazamizir maba nan araziba tuisigha, akam na gasi. Ezi ki kamaghin ua bagha me ikarvasi. ⁴ Kamaghin ti derazir puvati, e aposelba uan ingangarimin ivezim dagheba ko dipabar min da iniam? Guizbangira, e da iniam. ⁵ A ti kamaghin derazir puvati, e amuibar ikiva, me ko tuavir saghuiabar mangam. Mati aposelin igharaziba, ko Ekiamin aveghbuar doziba, ko Pita amizi moghin? Are, arazir kam uaghan dera. ⁶ Ga Barnabasra ti, uan ingangarimin ivezim isir puvatigha, uan ikirimirim bagh dagiar ingangarim damuam, eghti aposelin igharaziba ti puvatigham? Puvati, e bar moghira ingangarimin ivezim iniam.

⁷ Gumazir manam midorozir gumazimin ingangarim gamua, uabi ua bagha dagheba buri? A guizbangira, da burir puvati. Gumazir manam ua bagha azenim oparigha, an dagheba isir puvati? Puvati, an ada iniam. Gumazir manam sipsipbar gara, egha a uabi dar oteba apir pu? Puvati, an ada api.

⁸ Ia suam, ki ti nguazir kam in gumazamizibar nighnizibar gin ghua migirigiar kam gami. Puvati. Moses Osirizir Araziba uaghan kamaghin mikeme. ⁹ Moses Osirizir Arazibar aven a kamaghin mikeme, "Bulmakau raizin iniba tuir dughiamin, ia damisi an anogorogh an akam ikian marki." God ti bulmakaubagh nighnigha migirigiar kam gami, o? Puvati. ¹⁰ An e

9:4: Lu 10:8, 1 Ko 9:13-14 **9:4:** Luk 10:8; 1 Korin 9:13-14 **9:7:** Lo 20:6, 2 Ko 10:4, 1 Ti 1:18, 1 Pi 5:2 **9:7:** Godin Araziba 20:6; 2 Korin 10:4; 1 Timoti 1:18 **9:9:** Lo 25:4, 1 Ti 5:18 **9:9:** Godin Araziba 25:4; 1 Timoti 5:18 **9:10:** 2 Ti 2:6 **9:10:** 2 Timoti 2:6

ginighnigha miġirigiar kam gami. Guizbangira, gumazir azenim bagha nguazim abizim, ko gumazir raizin inim amisevim, aning fo, aning uan ingangarimin daghetam iniam. Kamaghin e fo, miġirigiar kam, en miġirigiam.

¹¹ E Godin Duamin bizir aghuariba ian tongin da opari. Eghti ia inivafizimin akurvazir bizibar en akurvaghti, kamaghin ti deragham? Are, arazir kam dera, e oparizir bizibar dagheba iniam. ¹² Ia igharaz darazir amamangarighti, me ia da biziba iniam, ia zurara en amamangarightima, e biziba iniam. Eghti bizir ia e ganidiba, me ganidir bizibagh afiragham.

Ezi bizir e ia da iniamiba bar, e da isir puvatigha, kamaghin e osimtizir aviriba ateri. E Kraisin Akar Aghuimin tuavim apiran aghuagha, kamaghin e da isir puvati. ¹³ Ia fo, gumazir Godin Dipenimin ingangarim gamiba, me Godin Dipenimin dagheba isi. Ezi gumazir ofa gamir dakozimin ingariba, me gumamaziziba ofa gamir asizir naba isa da api. Ia ti kamaghin fozir puvati? ¹⁴ Kamaghira, Ekiam miġirigiar kam e ganingi, gumamazizir Akar Aghuim akuriba, me gumamazizir Akar Aghuim barazibar dafarimin, men inivafizimin akurvazir biziba iniam.

9:11: Ro 15:27, Ga 6:6 **9:11:** Rom 15:27; Galesia 6:6 **9:12:** Ap 20:33-35, 1 Ko 9:15, 9:18, 13:7, 2 Ko 11:7-9, 11:12 **9:12:** Aposel 20:33-35; 1 Korin 13:7; 2 Korin 11:7-9; 11:12 **9:13:** Wkp 6:16, 6:26, Nam 18:8, 18:31, Lo 10:9, 18:1 **9:13:** Ofa Gami 6:16; 6:26; Diboboniba 18:8; 18:31; Godin Araziba 10:9; 18:1 **9:14:** Mt 10:10, Lu 10:7, Ga 6:6, 1 Ti 5:17 **9:14:** Matyu 10:10; Luk 10:7; Galesia 6:6; 1 Timoti 5:17

15 Ezi arazir Ekiam damuasa mikemezim, ki uabi a gamir puvati. Egha datirighin uaghan, ki ian bizitam iniasava akar kam osirir pu. Bar puvati. Ki ti aremeghti, ia bizitam na daningam. Arazir ki amim, ki a bagha bar akongezi gumazitam anegivan ki bar aghua. 16 Ki Akar Aghuim akuniva, uabi uan ziam fi bar akongeghan kogham. Puvati. Akar aghuim akurir ingangarim, kar Ekiam na ganingizir ingangarim. Ki Akar Aghuim akunan kogh bar ikuvigham.

17 Ki uabi uan ifongiamin gin mangi ingangarir kam damuva, ki an ivezim iniam. Puvati. Ekiam ingangarir kam na ganingizi, ki a gami.

18 Kamaghin, ki ivezir manam iniam? Ki Akar Aghuim akura iniasava amir biziba, ki da isir puvati. Ki pura Akar Aghuim gumazamizibav kinasava, bar akonge. Ezi bar akongezir arazir ki isir kam, a mati nan ivezimra.

Pol gumazamiziba bar men ingangarir gumazimin min iti

19 Ki firiaghirigha iti, egha gumazitam in ingangarir gumazimin itir puvati. Egha ki uan ifongiamin gumazamiziba bar men ingangarir gumazimin min oto. Ki gumazamizir avirim uam me inigh, Kraisin adarazir aven izasa. Kamaghin, ki

9:15: Ap 18:3, 20:34, 2 Ko 11:10, 1 Te 2:9 **9:15:** Aposel 18:3; 20:34; 2 Korin 11:10; 1 Tesalonika 2:9 **9:16:** Jer 20:9 **9:16:** Jeremia 20:9 **9:17:** 1 Ko 3:8, 3:14, 4:1, Ga 2:7, Kl 1:25 **9:17:** 1 Korin 3:8; 3:14; 4:1; Galesia 2:7; Kolosi 1:25 **9:18:** 1 Ko 7:31, 10:33, 2 Ko 4:5 **9:18:** 1 Korin 10:33; 2 Korin 4:5 **9:19:** Mt 18:15, 20:26-27, Ga 5:13, 1 Pi 3:1 **9:19:** Matyu 20:26-27; Galesia 5:13; 1 Pita 3:1

men ingangarir gumazim m̄in iti. ²⁰ K̄i Judaba ko itir dugham̄in, k̄i me iniasa, kamagh̄in k̄i Judan Arazibar ḡin zui. K̄i uab̄i Moses Osirizir Arazibar apengan itir puvati. K̄i Moses Osirizir Arazibar apengan iti darasi k̄i me iniasa, kamagh̄in k̄i men damazim̄in, Moses Osirizir Arazibar apengan itir gumazim̄in m̄in iti. ²¹ Kamagh̄ira, k̄i Kantrin Igharazibar Gumamaziba iniasa. Kamagh̄in, k̄i me ko ikia, mati Kantrin Igharazibar Gumazim̄in m̄in iti. Egha k̄i kamagh̄in amua, God̄in arazim ataghizir puvati. Guizbanḡira, k̄i Kraisin arazim̄in apengan ikiav̄ira iti. ²² K̄i gumamazizir n̄ighn̄izir gavgavir muziariba itiba, me iniasa. Kamagh̄in, k̄i men damazibar, k̄i gavgaviba puvatizir gumazim̄in m̄in iti. K̄i gumamazizir guar av̄iriba, men tarazi iniasa, tuavir av̄iriba buri. Kamagh̄in k̄i pura tintinim̄in gumamaziba bar men arazibar m̄in zui. ²³ K̄i fo, Ekiam ḡin bizir aghuiba isi, gumamazizir n̄ighn̄izir gavgavim Akar Aghuim̄in itiba, me dan̄ingam. K̄i kamaghsua, k̄i uaghan bizir aghuir kataba me ko da iniam. Bizir kam bagha, k̄i Iesus̄in Akar Aghuim damuti a gavgavasa, kamagh̄in k̄i ingangarir kabagh ami.

E pamtem ivemari ivezim iniam

²⁴ Gumazir ivemari, me bar ivemara, vamira ivezim isi. Ia ti kamagh̄in fozir puvati? Ia uaghan

9:20: Ap 16:3, 18:18, 21:20-26 **9:20:** Aposel 16:3; 18:18; 21:20-26

9:21: Ro 2:12-14, 1 Ko 7:22, Ga 2:3, 3:2, 5:13 **9:21:** Rom 2:12-14;

Galesia 2:3; 3:2; 5:13 **9:22:** Ro 11:14, 15:1, 1 Ko 10:33, 2 Ko 11:29

9:22: Rom 11:14; 15:1; 1 Korin 10:33; 2 Korin 11:29 **9:24:** Ga

5:7, Fl 2:16, 3:14, 2 Ti 4:7, Hi 12:1 **9:24:** Galesia 5:7; Filipai 3:14;

2 Timoti 4:7; Hibru 12:1

pamtem ivemar egh ivezim iniam. ²⁵ Eghti gumazitam ivemarimın faragh otoghsi, inivafızımın ifongiam dikabıragh, ivezim inisi pamten ingar. Ivezir a isir kam, a zurara ikian kogham. Ivezir e iniasa amim, a zurara ikiam. ²⁶ Kamaghın, ki mati gumazim pamtem ivemara tintinimın garir puvatızim. Egha mati misozir gumazim deragha misogha, pura agharim akurir puvatızim. ²⁷ Puvati. Ki uan inivafızim misogha a dikabırıma, a nan apengan iti. Ki kamaghın aghua, ki Akar Aghuim gumazamizir igharazıbav kımıva, gın ivezim inıghan kogham.

10

Ia uaribagh gan, ia ifavariba ko osımtızıba bangın iran markı

¹ Nan adarasi, ia kamaghın foghasa ki ifonge. Mosesın dughiamın, en ovavıba bar ghuariar God tuavımın men akakazımın apengan iti. Ezi me bar deravıra Ongarir Aghevım abıgha ghue. ² Egha me bar ghuariam ko ongarımın rurım ini, ezi rurır kam me gamızıma, me Mosesın gın aruir gumazamizıbar otıfi. ³ Egha me bar moghıra

9:25: Ef 6:12, Fl 3:14, 2 Ti 2:4-5, 4:8, Je 1:12, 1 Pi 1:4, 5:4, MAA 2:10

9:25: Efesus 6:12; Filipai 3:14; 2 Timoti 2:4-5; 4:8; Jems 1:12; 1 Pita 1:4; 5:4; Akar Mogomem 2:10 **9:27:** Ro 6:18-19, 8:13, 13:14, 2 Ko 13:5-6, Kl 3:5

9:27: Rom 6:18-19; 8:13; 13:14; 2 Korin 13:5-6; Kolosi 3:5 **10:1:** Kis 13:21-22, 14:22-29, Nam 9:18, Neh 9:12, Sng 78:13

10:1: Ua Me Ini 13:21-22; 14:22-29; Dibobonıba 9:18; Nehemia 9:12; Onger Akaba 78:13 **10:3:** Kis 16:35, Neh 9:15, 9:20, Sng 78:24

10:3: Ua Me Ini 16:35; Nehemia 9:15; 9:20; Onger Akaba 78:24

dagher God me ganingiziba ame. ⁴ Egha me bar moghira dipar God me ganingiziba ame. God dagiar me ko aruim gamizima, dipam an ikegha otivaghirima, me aneme. Ezi dagiar kam, a Krais uabi.* ⁵ Ezi God gumazamizir kabar aviriba, men arazibagh ifongezir puvati. Kamaghin, God me misuagharigha, men kuaba tintinimin danganir dipaba puvatizimin pura da kavamangi.

⁶ Ezi arazir me amizir kaba, da mati ababaniba, e dar ganigh ua men min bizir kuraba bagh naviba dikavan kogham. ⁷ Mati me marazi amizi moghin, ia marvir guabar ziaba fan marki. Godin Akinafarim kamaghin migei, “Me apiagha dagheba ko dipaba amegha, gin dikavigha ghua ighiar kurabagh ami.” ⁸ Mati men marazi amizi moghin, e gumazamiziba uari bakiava akuir arazim damuan kogham. Ia fo, dughiar vamiran, men 23,000pla gumazamiziba ariaghire. ⁹ Mati men marazi amizi, kuruzir kuraba me givima

10:4: Sng 78:15 **10:4:** Onger Akaba 78:15 * **10:4:** Akinafarir Mosesin ingangarimin gun migeiba, da migirigiar otevir pumuning iti, aning Israelia dipam dagiamin a inizir arazim geghari. Mam, Ua Me Ini 17:1-7in iti, ezi mam Diboboniba 21:1-13in iti. Judabar marazi ghaze, migirigiar otevir kamning dagiar vamiram eghari. Dagiar kam Israelian gin danganir me aruiba bar dagh arui.
10:5: Nam 14:16, 14:29-30, Sng 106:26, Hi 3:17, Ju 5 **10:5:** Diboboniba 14:16; 14:29-30; Onger Akaba 106:26; Hibu 3:17; Jut 1:5 **10:6:** Nam 11:4, 11:34, Sng 106:14, 1 Ko 10:11 **10:6:** Diboboniba 11:4; 11:34; Onger Akaba 106:14; 1 Korin 10:11 **10:7:** Kis 32:6, 1 Ko 10:14 **10:7:** Ua Me Ini 32:6; 1 Korin 10:14 **10:8:** Nam 25:1-18, Sng 106:29, MAA 2:14 **10:8:** Diboboniba 25:1-18; Onger Akaba 106:29; Akar Mogomem 2:14 **10:9:** Kis 17:2, 17:7, Nam 21:5-6, Lo 6:16 **10:9:** Ua Me Ini 17:2; 17:7; Diboboniba 21:5-6; Godin Araziba 6:16

me ariaghirezi moghin, e Krai bizitam damusi a gakahonan kogham. ¹⁰ Mati men marazi amizi, Ovevemın Ensel iza me misoghezi me ariaghirezi moghin, Ia God gimoman marki.

¹¹ Bizir me batozir kabanang, da mati ababaniba, eghti gumazir igharaziba dar ganam. God kamaghin ifonge, da nighnizim e datirighin itir gumazamizibar anighti, e deraghvira uari bagh ganam. Kamaghin, gumazamiziba fomira eghaghanir kaba Godin Akinafarimin e bagha da osiri. Dughiar e itir kam, kar nguazim givamim dughiar abuananam.

¹² Kamaghin, gumazitam o amizitam suam, ki tughavavgafi, a deragh gan, egh iran marki. ¹³ Osimtızir ia bativiba, da osimtızir kabanangira, gumazamiziba bar me batifi. Ezi God uan akar dikirizimin gin ghua, osimtızir ian gavgavibagh afirazi tam ateghti, a ia batoghan kogham. Osimtıziba ia bativti, God ian akuraghsi tuavim damigham. Tuavir kam kamakin: a ia damighti, ia tuivigh gavgavigham, eghti osimtızir kam ia abiraghan kogham.

E God ko marvir guam virara aningın ziaba fan kogham

¹⁴ Kamaghin, nan namakaba, ia marvir guabar

10:10: Kis 16:2, Nam 14:2, 14:29, 14:37, 16:41-49, 1 Sto 21:15, Hi 3:11, 3:17 **10:10:** Ua Me Ini 16:2; Diboboniba 14:2; 14:29; 14:37; 16:41-49; 1 Eghaghaniba 21:15; Hibiru 3:11; 3:17 **10:11:** Ro 15:4, 1 Ko 10:6, Fl 4:5, Hi 10:25, 10:37, 1 Pi 4:7, 1 Jo 2:18 **10:11:** Rom 15:4; 1 Korin 10:6; Filipai 4:5; Hibiru 10:25; 10:37; 1 Pita 4:7; 1 Jon 2:18 **10:13:** Jer 29:11, 1 Ko 1:9, 2 Pi 2:9 **10:13:** Jeremaia 29:11; 1 Korin 1:9; 2 Pita 2:9 **10:14:** 2 Ko 6:17, 1 Jo 5:21 **10:14:** 2 Korin 6:17; 1 Jon 5:21

ziaba fer arazimın saghon iki. ¹⁵ Ia fofoziba iti, kamaghın ki ia migei. Ia uari nan akaba tuisigh. ¹⁶ Kavın kam Godın bizir aghuiba an itima, e a bagha God mınabi. E an wainın dipam apir dughiamın an e gamima, e bar moghıra uari inigha Kraisin ghuzimın posi. Ezi bretın e bizir kam, e anepir dughiamın, an e gamima, e bar moghıra uari inigha Kraisin inivafizimın posi. ¹⁷ Bretın rubuzir vamıra iti, ezi e bar moghıra uari inigha bretın rubuzir kamnaghıram apa, kamaghın e gumazamizir avırıba, e inivafizir vamıra iti.

¹⁸ Ia Israelian arazim ginighnigh. Me ofa gamir dakozim gisın tuezir asızıba apir dughiamın, me uari inigha ofa God ganıdi.†

¹⁹⁻²⁰ Ki kamaghın migeir puvati, asızir me isa ofan mın marvir guabagh anıdiba, da bizir ekiam, o marvir guaba da bizir ekiaba. Puvati, da pura bizıba. Guızbangıra, ki kamaghın migei, Godın ziam fer puvatızir darazi ofa gamir bizıba, me da isa asebagh anıdi. Me God bagha ofa gamir puvati. Egh ia uari inigh aseba ko poghan, ki aghua. ²¹ Ia Ekiamın kap ko asebar kap vıram aningın daman marki. Egh ia Ekiamın dagher dakozim ko asebar dagher vıram aningın daman marki.

10:16: Mt 26:26-28, Mk 14:22-24, Lu 22:19-20, Ap 2:42, 2:46

10:16: Matyu 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:19-20; Aposel 2:42; 2:46

10:17: Ro 12:5, 1 Ko 12:27, Ef 4:16 **10:17:** Rom 12:5; 1 Korin 12:27; Efesus 4:16

10:18: Wkp 7:6, 7:15 **10:18:** Ofa Gami 7:6; 7:15

† **10:18:** Grighın akamın, vezin kam deragha mıgırıgiam a bighızir puvati.

10:19-20: Godın Arazıba 32:17; Onger Akaba 106:37; 1 Korin 8:4; Akar Mogomem 9:20

10:21: Lo 32:38, 2 Ko 6:15-16 **10:21:** Godın Arazıba 32:38; 2 Korin 6:15-16

22 E ti Ekiam damighti, an navim ikuvigham o? En gavgavim ekevegħa, Ekiamin gavgavim gafiras? Bar puvati!

E zurara Godin ziam fam

23 Marazi ghaze, “God en amamangariġha ghaze, e biziba bar dar amuam.” Ezi e amir bizir maba deravira en akurvazir puvati. Marazi ghaze, “God en amamangariġha ghaze, e biziba bar dar amuam.” Ezi e amir bizir maba, e Kraisin adarasi, da gavgavim e ganidir puvati. 24 E uarira uarir akurvaghsi, nighnighan kogham. Puvati, e igharaz darazir akurvaghsi nighnigham.

25 Asizir me maketin amadiba, ia dar ami. Egh navir averiamin nighnizir aviribar amu, tintinimin azangsiġhan marki suam, a dera o a ikufi. Puvati.† 26 E fo, Godin Akinafarim ghaze, “Nguazir kam ko an itir biziba bar, da bar mogħira Ekiamin biziba.”

27 Eghti gumazamizir nighnizir gavgavim Iesusin itir puvatizitaba, ia ko damisi ia mikimti, ia ifongegħ, me ko mangi. Dagħer manam me ia danighti, ia pura aneremi. Ni navir averiamin nighnizir aviribar amu, pura

10:22: Lo 32:21, Ese 22:14 **10:22:** Godin Araziba 32:21; Esekiel 22:14 **10:23:** 1 Ko 6:12 **10:23:** 1 Korin 6:12 **10:24:** Ro 15:1-2, 1 Ko 13:5, Fl 2:4, 2:21 **10:24:** Rom 15:1-2; 1 Korin 13:5;

Filipai 2:4; 2:21 † **10:25:** Dughiar mabar me asiziba marvir guabar ofa gamua, egha ġin da isa ghua maketin da amadi. Ezi Pol kamaghin migei, Kraisin adarazi maketin ivezir asizibagh nighnigh osiman marki, egh suam, me dar amegħ, paza damigham. Puvati. Me dar amam. **10:26:** Kis 19:5, Lo 10:14, Sng 24:1 **10:26:** Ua Me Ini 19:5; Godin Araziba 10:14; Onger Akaba 24:1 **10:27:** Lu 10:8 **10:27:** Luk 10:8

tintinimîn azangsîghan marki suam, dagher kam deras, o a ikufi. ²⁸ Eghti tav ia mikim suam, “Dagher kaba, me da isa, marvir guabar ofa gami.” Eghti ia gumazim o amizir ia mikemezim bagh nîghnigh, daman marki. Ia pazi damuan marki. ²⁹ Ia paza uarir amuasa, ki ia miğeir puvati. Ki gumazir igharazir kamîn miğe, a ua suam, ia pazav ami.

Eghti tav kamaghîn azangsîgham, tizim bagh ki gumazamizir igharazibar nîghnizimîn gîn mangîva, bizir ki damuamim, ki a damuan kogham?§ ³⁰ Ki God mî nabagh damiti, gumazamizir igharaziba tizim bagh migirigiar kurabar nan dagher ki God mî nabazir kabav kimam?

³¹ Kamaghîn, ia dagheba api, o ia dipaba api, o ia bizir igharazibagh ami, ia ziar ekiam God danîngîsi, bizir kaba bar dar amu. ³² Ia Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumazamiziba ko Kraisîn adarazigh nîghnîghîva, egh me damuti, me arazir kuramîn iran marki. ³³ Egh ki amir arazibara, ia dar gîn mangî. Ki kamagh sua, God gumazamiziba bar men akurvaghasa. Kamaghîn, ki amir araziba bar, me damighti, me dagh ifuegham. Ki uabi uabîn akurvaghasa amir puvati, ki gumazamizir

10:28: 1 Ko 8:7 **10:28:** 1 Korin 8:7 **10:29:** Ro 14:16 **10:29:**

Rom 14:16 § **10:29:** Grighîn akam vezin kamîn migirigiam deravira anebîghizir puvati. **10:30:** Ro 14:6, 1 Ti 4:3-4 **10:30:**

Rom 14:6; 1 Timoti 4:3-4 **10:31:** Kl 3:17, 1 Pi 4:11 **10:31:** Kolosi 3:17; 1 Pita 4:11 **10:32:** Ro 14:13, 1 Ko 8:13, 2 Ko 6:3, 1 Ti 3:5

10:32: Rom 14:13; 1 Korin 8:13; 2 Korin 6:3; 1 Timoti 3:5 **10:33:** Ro 15:2, 1 Ko 9:20-22, 10:24 **10:33:** Rom 15:2; 1 Korin 9:20-22; 10:24

igharazibar akurvaghasava ami.

11

¹ Mati ki Kraisin arazibar gin zui moghin, ia nan arazibar gin mangi.

Pol Godin Duam anidir bizir aghuiba ko Godin ziam fer arazir aghuibav gei

(Sapta 11--14)

Pol dapaniba aver arazimin miği

² Ia zurara na ginighnigh migirigiar ki ia ganidiba, pamtem dar suisi. Kamaghin, ki ghaze, ia arazir bar aghuim gami.

³ Egha ki kamagsua, ia uaghan migirigiar igharazir mam gifogh, a kamakin: Krai, a gumaziba bar men dapanim, ezi pam uan amuimin dapanim, ezi God Kraisin dapanim. ⁴ Ezi gumazim uan dapanim avaragha God ko miği, o Godin akam azenim darigh, gumazir kam uan dapanim Krai, aghumsizim a ganidi. ⁵ Ezi amizitam uan dapanim avaraghan koghiva, God ko mikimam, o Godin akam azenim darighiva, a uaghan uan pam, aghumsizim a daningam. Amizir kamaghin amim, amizir bar uan dapanim gisezim ko, aning uaghara aghumsizim anidi. ⁶ Eghti amizim uan dapanim avaraghan koghiva, a uan dapanarizim apirighti an otefeğh. A uan dapanarizim apir,

11:1: 1 Ko 4:16, Ef 5:1, Fl 3:17, 2 Te 3:9 **11:1:** 1 Korin 4:16;
Efesus 5:1; Filipai 3:17; 2 Tesalonika 3:9 **11:3:** Stt 3:16, 1 Ko 3:23,
15:27-28, Ef 5:23, 1 Pi 3:1, 3:5-6 **11:3:** Jenesis 3:16; 1 Korin 3:23;
15:27-28; Efesus 5:23; 1 Pita 3:1; 3:5-6

o bar a gisan aghumsigh, egh a uan dapanim avaragh.

⁷ Gumazim Godin nedazimin min ikia, Godin ziar ekiam akakasi, kamaghin a uan dapanim avan marki. Ezi amizim, uan pamın ziar ekiam akakasi.

⁸ God amizimin inivafizimin gumazimin ingarizir puvati. A gumazimin inivafizimin amizimin ingari. ⁹ Egha God amizimin akurvaghasa nighnigha, gumazimin ingarizir puvati. A gumazimin akurvaghasa nighnigha, amizimin ingari. ¹⁰ Egh enselba amizir kamın gansi, amizir kam uan dapanim avaraghti, e bar fogh suam, a gavgavim ikia uabi uan dapanim gativa Godin ingangarim gami.*

¹¹ E datirighin Ekiam ko porogha fo, amiziba uari baghavira itir puvati, ezi gumaziba uari baghavira itir pu. Puvati. Amizim gumazimin akurvazim, ezi gumazim amizimin akurvazim.

¹² Faraghavira God gumazimin inivafizimin amizimin ingari. Kamaghira, datirighin gumazim amizimin inivafizimin otifi. Ezi God uabi, biziba bar dar mingarim.

¹³ Ia uari akar kam tuisigh, amizim uan dapanim avaraghan kogh, God ko mikimti, arazir

11:7: Stt 1:26-27, Je 3:9 **11:7:** Jenesis 1:26-27; Jems 3:9 **11:8:** 1Ti 2:13 **11:8:** 1Timoti 2:13 **11:8:** Jenesis 2:18-23 * **11:10:** Grighin akam vezin kamın deravira bigha migeir puvati. Gumazir maba kamaghin nighnisi, Pol ghaze, amiziba uan dapaniba aver puvatigha, Godin akam azenim garisi, ezi arazir kam mati me gumaziba ziar ekiam me ganidi. Kamaghin me uan dapaniba aviti, me bar fogh suam, amiziba gavgavim ikia uari uan dapanibagh ativa Godin ingangarim gami.

kam dera? ¹⁴ Nguazir kamın gumazamizibar arazim, kamaghın en aka, gumazimın dapanarızim ruaraghti, kamaghın deraghan kogham. ¹⁵ Eghti amizimın dapanarızim ruaraghti, kar an adiarir aghuarim, egha gumazamizibar damazimın ziar ekiam a ganıdi. Guizbangıra, God dapanarızir ruarim an dapanim avasa a ganingi.

¹⁶ Eghti gumazitam o amizitam nan migirigiar kaba adoghsi, a deravıra kamaghın fogh, e arazir igharazitabar gın zuir puvati, ezi Godın siosba uaghan arazir igharaziba itir puvati.

Korinba Ekiam Gıñıghnızir Isamın Dughiam, arazir aghuim gamir puvati

¹⁷ Kı datırıghın arazitabar ia mikemeghtima, ia dar gın mangam. Kı gari, dughiar ia uari akuva Godın ziam fem, arazir aghuim otivir pu. Puvati, arazir ia amim, mong derazir puvati. Kamaghın, bizir kı ia mikimamim, kı ia fe moghın migirigiatam damuan kogham. ¹⁸ Kı faraghavıra kamaghın ia mikimam, kı orazi, dughiar ia Godın ziam fasa uari akuviba, ia uari abıgha uari adosi. Ezi kı mong nıghnızir gavgavim migirigiar kamın iti. ¹⁹ (Kı kamaghın fo, ia uari abıgh, deravıra foghasa, ian gumazamizir manaba guızın God ifongezir arazibar gın zui.) ²⁰ Egha ia Godın ziam fasa uari akuvir dughiam, ia ghaze, ia Ekiam Gıñıghnızir Isam api. Egha ia guizbangıra anepir puvati. ²¹ Ia damasava amıgha, ian marazi vaghvagha faraghavıra uari bagha dagheba isa da

api. Ezi kamaghin marazi mitiriaba sara itima, marazi pamtemin dipar onganiba apava ongani. ²² Manmaghin ami? Ia ti dagheba ko dipaba apir dipeniba puvati? Ia ti ghaze, Godin sios, a pura bizim? Egha ia izava dagheba puvatizir avegh-buabagh amima, me aghumsisi. Ki manmaghin ia mikimam? Ki ti ia amir arazim bagh ian ziam fiti, ia bar akongegham? Puvati. Bizir kam bagha, ki ian ziam famin akar aghuitamin ia mikiman kogham. Bar puvati.

Ekiam Iesus bret ko wainin dipam aposelbagh aningi

(Matyu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Akar ki ia mikemezim, kar Ekiamra na ganingi. Akar kam kamakin: Dimagarir Judas Ekiam Iesus isava apanibar agharim gatizimin, Iesus bret inigha, ²⁴ God minabagha anebigha ghaze, “Kar nan inivafizim, ki ian akurvaghasa anenidi. Ia kamaghin damuva, na ginighnigh.” ²⁵ Me amegha givazi, a wain apir kap inigha, kamaghiram ami. A kamaghin migei, “Wain apir kavin kam, an Akar Dikirizir Gavgavir Igiam, ki uan ghuzimin a gamua gavgavim a ganidi. Ia anemamin dughiamin, ia anemiva na ginighnigh.” ²⁶ Iesusin akar kam kamaghin en aka, zurara dughiaabar ia bretin kam, ko wainin kavin kam

11:22: Je 2:5-6 **11:22:** Jems 2:5-6 **11:23:** Mt 26:26, Mk 14:22, Lu 22:19 **11:23:** Matyu 26:26; Mak 14:22; Luk 22:19 **11:25:** Kis 24:6-8, Jer 31:31-34, Sek 9:11, Hi 8:8-13 **11:25:** Ua Me Ini 24:6-8; Jeremaia 31:31-34; Sekaraia 9:11; Hibru 8:8-13 **11:26:** Jo 14:3, Ap 1:11, 1 Te 4:16, MAA 1:7 **11:26:** Jon 14:3; Aposel 1:11; 1 Tesalonika 4:16; Akar Mogomem 1:7

amiva, ia Ekiamin ovevemın gun mikim, mangi dughiar a uamategh izamimın tugham.

*E deravira uan naviba tuisighiva Ekiam
Ginighnizir Isam amam*

²⁷ Eghti tina Ekiamin bret o an wainin kavın apir dughiamin, an arazir aghuitam damuan kogh, kamaghın an arazir kurabar Ekiamin ghuzim ko inivafizim gami. ²⁸ Gumazamiziba faragh deraghvira uan naviba tuisigh, egh bretin kam ko wainin kavın kamın dami. ²⁹ Kamaghın tina Ekiamin inivafizimın mingarim gifoghan koghiva, bret ko wainin kavın damiva, a uabi pazi uabi damuti, God izevir kuram a daningam. ³⁰ Bizir kam baghavira gumazamizir ian tongin itir aviriba gavgavim puvatigha, ariava egha marazi ariaghire. ³¹ Ezi e deravira uari uan naviba tuisigh damiva, egh e osımtiziba inian kogham. ³² Ekiam kamaghın ifonge, e nguazimın itir gumazamiziba ko ovengan kogham. Egha kamaghın a en arazir kuraba akirasa osımtiziba e ganıdi.

³³ Kamaghın amizi, nan adarasi, dughiar ia Ekiam Ginighnizir Isam amasa uari akuvamimın, ia igharaz adaraziv zuam. ³⁴ Ian tav mitiriam an aghıtima, a uan dipenimın damegh. Kamaghın ia uari akuvir dughiamın, God izevir kuram ia

11:27: Nam 9:10, 9:13, Jo 6:51, 6:63-64, Hi 10:29 **11:27:**
Diboboniba 9:10; 9:13; Jon 6:51; 6:63-64; Hibru 10:29 **11:28:** Mt
26:22, 2 Ko 13:5, Ga 6:4 **11:28:** Matyu 26:22; 2 Korin 13:5; Galesia
6:4 **11:31:** Sng 33:5, 1 Jo 1:9 **11:31:** 1 Jon 1:9 **11:32:** Sng
94:12-13, Hi 12:5-6, 12:11 **11:32:** Onger Akaba 94:12-13; Hibru
12:5-6; 12:11

daningan kogham. Migirigiar maba ikiavira iti, ki izi ian ganamin dughiamin, dar kiram.

12

Pol Godin Duam aningizir bizir aghuir guar aviribav gei

¹ Nan adarasi, ki datirighin deravira Godin Duam aningizir bizir aghuibar ia mikimasa. ² Ia kamaghin fo, ia fomira Kraisin adarazir otivizir puvatizir dughiamin, biziba tintinimin ia getu-ima, ia migeir puvatizir marvir guar kaba pura dar gin zui. ³ Kamaghin, ia kamaghin foghasa ki ifonge. Godin Duam gumazitamin ikitima a kamaghin mikemeghan kogham, "Jesus, a ikufigh." Ezi uaghan Godin Duam puvatizir gumazitam kamaghin mikemeghan kogham, "Jesus, an Ekiam."

⁴ Godin Duam bizir aghuir guar aviribagh ami, Duar kamra ada nidi. ⁵ God bagha ingarir tu-avir guar aviriba iti, ezi e Ekiar kamra bagha ingari. ⁶ Ingangarim gamir arazarazir aviriba iti, ezi Godin vamirara gavgavim ko fofozim bar gumazamizibagh anidima, me ingangarir kabagh ami.

⁷ Godin Duam gumazamiziba vaghvagha men aven uan ingangarim akakasi, egh tuavir

12:2: Sng 115:5-7, Hab 2:18-19, 1 Ko 6:11, Ef 2:11-12, 1 Pi 4:3

12:2: Onger Akaba 115:5-7; Habakuk 2:18-19; Efesus 2:11-12; 1 Pita 4:3 **12:3:** Mt 16:17, Mk 9:39, 2 Ko 3:5, 1 Jo 4:2-3 **12:3:**

Matyu 16:17; Mak 9:39; 2 Korin 3:5; 1 Jon 4:2-3 **12:4:** Ef 4:4, Hi 2:4, 1 Pi 4:10 **12:4:** Efesus 4:4; Hibru 2:4; 1 Pita 4:10 **12:4:**

Rom 12:6-8 **12:5:** Ro 12:6-8, Ef 4:11 **12:5:** Rom 12:6-8; Efesus 4:11 **12:7:** 1 Ko 14:26, Ef 4:7, 1 Pi 4:10-11 **12:7:** 1 Korin 14:26;

Efesus 4:7; 1 Pita 4:10-11

kamın a gumazamiziba bar men akurvaghäm. ⁸ Gumazamizibar tav, Godın Duam akar nıghnızir aghuiba itim mikımasa gavgavım a ganıdı. Egha gumazamizir ıgharazıba, Duar kamra akar fofozım bar ızıvazım mikımasa gavgavım a ganıdı. ⁹ Duar kamra, nıghnızir gavgavım ikıasa gavgavım gumazır mam ganıdı. Egha Duar kamra, arımariar gumazamiziba amutı, me ghuamaghamın gavgavım gumazamizir ıgharazıbagh anıdı. ¹⁰ Egha ıgharazitav, a mirakelbagh amir gavgavım a ganıdı. Egha ıgharazitav, a Godın otıvir akabar gun mıgeir gavgavım a ganıdı. Egha ıgharazitav, a duaba tuisıghamın gavgavım a ganıdı. Egha ıgharazitav, Godın Duamın otıvir mızer guar avırıba kımamın gavgavım a ganıdı. Egha ıgharazitav, a mızer kabagħ ıghavkınamın gavgavım a ganıdı. ¹¹ Duar vamıra, anarıra bizir kaba bar dagħ ami. A uabı ifongezı mogħın, bizir aghuarır mam isa gumazamizir mabagħ anıga, ua bizir ıgharazır aghuir mam isa, gumazamizir ıgharazıbagħ anıdı.

E bar mogħıra, e matı inıvafızır vamıran akuaba

¹² Gumazamiziba vagħvagħa inıvafızır vamıra, egha akuar avırıba itı. Ezı akuar avırır kaba,

12:8: 1 Ko 13:2, 2 Ko 8:7 **12:8:** 1 Korin 13:2; 2 Korin 8:7 **12:9:** Mt 17:19-20, 1 Ko 13:2, 2 Ko 4:13, Je 5:14 **12:9:** Matyu 17:19-20; 1 Korin 13:2; 2 Korin 4:13; Jems 5:14 **12:10:** Ap 2:4, Ro 12:6, 1 Ko 14:5, 14:29, 1 Jo 4:1 **12:10:** Aposel 2:4; Rom 12:6; 1 Korin 14:5; 14:29; 1 Jon 4:1 **12:11:** Ro 12:4-8, 1 Ko 7:7, 2 Ko 10:13, Hi 2:4 **12:11:** Rom 12:4-8; 1 Korin 7:7; 2 Korin 10:13; Hibru 2:4 **12:12:** Ro 12:4-5, 1 Ko 10:17, Ga 3:16, Ef 4:4, 4:16 **12:12:** Rom 12:4-5; 1 Korin 10:17; Galesia 3:16; Efesus 4:4; 4:16

inivafizir vamiran poro. Ezi Kraisin sios uaghan kamaghira. ¹³ Duar vamira bar moghira e ruezi, e inivafizir vamiran min iti. E Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumamaziziba, ko ingangarir gumamazizir kiniba ko firiaghirezir gumamaziziba, Godin Duam bar moghira e gamizi, mati gumamazizir aviriba uari inigha dipar itarir vamiran api moghin, e uari inigha Godin Duam ko poro.

¹⁴ E fo, inivafizim an akuar vamira puvati, an akuar aviriba iti. ¹⁵ Eghti suem suam, “Ki dafarim puvati, egha ki inivafizimin akuam pu,” puvati, suem a inivafizimin akuar mam. ¹⁶ Eghti kuarim suam, “Ki damazim puvati, egha ki inivafizimin akuam pu,” puvati, kuarim a inivafizimin akuar mam. ¹⁷ Eghti inivafizim bar moghira damazimra, a manmaghin oragham? Egh inivafizim bar moghira kuarimra, a manmaghin bizibar mughuriabar amuam? ¹⁸ Ezi guizin inivafizim kamaghin puvati. God an akuaba uabi ifongezi moghin, vaghavagha bar da isa an poke. ¹⁹ Inivafizim an akuar vamira ikiva, kamaghin a guizin inivafizim puvati. ²⁰ Ezi inivafizim a kamaghin puvati. Inivafizim akuar aviriba ikia, bar inivafizir vamiran poke.

²¹ Eghti damazim kamaghin dafarimin mikiman kogham, “Ni ikian koghti, ki uabira deravira ikiam.” Eghti dapanim uaghan kamaghin suem mikiman kogham, “Ni ikian koghti, ki uabira deravira ikiam.”

12:13: Jo 6:63, Ro 6:5, Ga 3:28, Kl 3:11 **12:13:** Jon 6:63; Rom 6:5; Galesia 3:28; Kolosi 3:11 **12:18:** Ro 12:3, 1 Ko 3:5, 12:11, 12:28
12:18: Rom 12:3; 1 Korin 3:5; 12:11; 12:28

²² Puvati. Inivafizimîn akuar maba, e dav gia ghaze, da gavgaviba puvatigha pura biziba, eghti da ikian koghti, inivafizim deraghvira ikian kogham. Bar puvatigham. ²³ Egha inivafizimîn akuar maba, e dav gia ghaze, da derazir puvati. Egha e bar deravira da asi. Egha inivafizimîn akuar e aghumsiziba, e bar deravira da ave. ²⁴ Egha inivafizir akuar igharaziba, e da ave puvatizi, da pura iti. God bar deravira inivafizimîn akuabar ingarizi da bar uari akufa. Egha kamaghin inivafizir akuar ziaba puvatizibagh amizi, da uaghan ziar ekiaba iti. ²⁵ God kamaghin ifonge, inivafizimîn akuaba uari abighan kogh, bar uari inigh uarir akurvaghsi nighnigham. ²⁶ Kamaghin amizi, inivafizimîn akuatam mizazim initî, inivafizimîn akuaba uaghan bar mizazim iniam. Eghti inivafizimîn akuatam ziar ekiam initî, inivafizir akuar igharaziba uaghan a ko bar akongegham.

²⁷ Ia bar moghira Kraisin inivafizim. Egha ia vaghavagh an inivafizimîn akuaba. ²⁸ Egha God siosin ingangarim damuasa, faragha aposelbav sefe, egha aposelbar gin, a uan akamin otivir akubar gun migeir gumazamizibav sefe, egha men gin, God ifongezir arazibar igharaz darazir sure gamir gumazamizibav sefe. Egha uaghan mirakelbagh amir gumazamiziba ko, gumazamizir arimariabagh amima da ghuamaziba ko, gumazamizir igharaz darazir akurvaziba ko, siosin in-

12:27: Ro 12:5, Ef 1:23, 5:30, Kl 1:24 **12:27:** Rom 12:5; Efesus 1:23; 5:30; Kolosi 1:24 **12:28:** Ap 13:1, Ro 12:6, Ef 2:20, 4:11-12
12:28: Aposel 13:1; Rom 12:6; Efesus 2:20; 4:11-12

gangaribar amuasa gumazamizibav gia ingangariba vaghvagh me ganidiba ko, Godin Duamin otivaghbirir mizebav geir gumazamizibav sefe. ²⁹ Ezi manmakin? Me ti bar aposelbar ingangarim damuam? Me ti bar Godin otivir akabar gun migeir ingangarim damuam? Me ti bar gumazamizibar sure gamir ingangarim damuam? Me ti bar mirakelbagh amir gavgavim ikiam? ³⁰ Me ti bar arimariabar amuti da ghuamaghamin gavgavim ikiam? Me ti bar Godin Duamin otivaghbirir mizebav kimam? Me ti bar mizer kabagh ighavkinamin fofozim ikiam? Bar puvati, me bar vaghavagha ingangariba iti. ³¹ Ia Godin Duam anidir gavgavir faragha zuiba ia da inisi, bar ifongegh. Eghti ki datirighin arazir faraghavira itim, ki ian akagham.

13

E gumazamizir igharaziba bar me gifuegham

¹ Ki enselba migeir mizeba o nguazimin itir gumazamizibar akabav geir fofozim ikiva, ki igharaz darazi ifongeghan koghti, da pura bizim. Ki mati dibiarimin min pura nidi, egha belon min pura tingazi. ² Eghti God gavgavim na danighti, ki an otivir akabar gun migeir gavgavim ikiva, Godin nighnzir mogomebagh fogh, fofozir aviriba bar ikiva, nan nighnzir gavgavim bar ekevegh na damuti ki mighsiaba munamangamin gavgavim iki, egh ki igharaz darazigh ifongeghan koghiva,

12:31: 1 Ko 14:1 **12:31:** 1 Korin 14:1 **13:2:** Mt 17:20, 21:21, Mk 11:23, Lu 17:6, 1 Ko 12:8-10, 12:28 **13:2:** Matyu 17:20; 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1 Korin 12:8-10; 12:28

kı mati pura bizim. ³ Kı bizir itiba bar da isi onganarazibar anıghıva, uaghan uan inivafızim ateghti, me nan suiragh nan inivafızim avimın na daboroghti, kı ıgharaz darazigh ifongeghan koghti, nan arazir kaba tong bar nan akuraghan kogham.*

⁴ Gumazim o amizir ıgharaz darazigh ifongezim, arazir kaba an iti. A zuamıra atarir puvatıgha, arazir aghuıbar gumazamizıba bar me gamua, ıgharaz darazir bizıba bagha navim ikuvir puvatıgha, uabı uan ziam fer puvatı. ⁵ An akaba batozir arazim gamir puvatıgha, uabıra uabı gıñıñnızir puvatıgha, zuamıra navim isir puvatıgha, arazir kurar me a gamıbagh ñıghıñhavıra itir puvatı. ⁶ An arazir kuraba bagha aguer pu. Puvatı, an agorogem guızın arazıba bagha iti. ⁷ Gumazamizir ıgharaz darazigh ifongezıba, bizir kaba men otıvam. Me bizıba bar da atertı, bizıtam me abınan kogham. Egh me ñıghnızir gavgavir Godın itim ateghan kogham. Egh bizir aghuir me fogha inıamıba bagh mızuam ikıva, osımtızıbar dughıamın, me

13:3: Mt 6:2 **13:3:** Matyu 6:2 * **13:3:** Grıghın akamın akınafarır ghurıba bar vezın kamın mıgırıgıaba da uaghara zuir puvatı. Akınafarır maba akar kam iti, “kı uaghan uan inivafızim ateghti, me nan suiragh nan inivafızim avimın na daboroghti, kı aremegham.” Ezi maba akar kam iti, “Me nan suiragh na gekuıgh mangıtıma, kı zıar ekıam inıam.” **13:4:** Snd 10:12, 1 Pi 4:8

13:4: Aghuzır Akaba 10:12; 1 Pıta 4:8 **13:5:** 1 Ko 10:24, Fl 2:4
13:5: 1 Korın 10:24; Filipai 2:4 **13:6:** Sng 10:3, Ro 1:32, 12:9, 2 Jo 4 **13:6:** Onger Akaba 10:3; Rom 1:32; 12:9; 2 Jon 1:4 **13:7:** Ro 15:1, 1 Ko 9:12, Ga 6:2, 2 Ti 2:24, 1 Pi 4:8 **13:7:** Rom 15:1; 1 Korın 9:12; Galesıa 6:2; 2 Timoti 2:24; 1 Pıta 4:8

tugh gavgavigh irighan kogham.

⁸ Eghti igharaz darazigh ifongezir arazir kam givaghan kogham. Bar puvati. Godin otivir akabar gun migeir arazim mangi givagham. Eghti Godin Duamin otivaghirir mizeba mangi givagham. Eghti gumamazibar fofozir guar aviriba, da uaghan mangi givagham.

⁹ Guizbangira, en fofozim mong otefe, ezi arazir e Godin otivir akaba gun migeim, a uaghan mong otefe. ¹⁰ Eghti gin otivamin bizim, a guizbangira bar deragh, bizitam gasaghan kogham. Eghti dughiar kamın, bizir mong otevezir kaba, da givagham. ¹¹ Ki borimra ikiava, ki borimin min migiava amuava, borimin min nighnigha, egha borimin min bizibagh fofosi. Egha ki gumazir aruamin otogha, ua boribar arazir kabagh amir puvati. ¹² Godin bizir e datirighin gariba, e deravira dar garir puvati, mati e ganganimin aven dar gari. Eghti gin izamin dughiamin, e deraghvira Godin guamin ganiva a gifogham, mati datirighin God bar deravira e gifozı mokin.

¹³ Guizbangira, arazir pumuning ko mikezim zurara ikivira ikiam. Dar kara: nighnizir gavgavim Godin itim ko, bizir aghuir e iniamiba bagha mizuair arazim ko, igharaz darazigh ifongezir arazim. Ezi arazir mam, arazir igharazibagh afiragha bar faraghavira iti. Kar, igharaz darazigh ifongezir arazim.

13:12: Mt 18:10, 2 Ko 3:18, 5:7, Fl 3:12, Je 1:23, 1 Jo 3:2 **13:12:** Matyu 18:10; 2 Korin 3:18; 5:7; Filipai 3:12; Jems 1:23; 1 Jon 3:2
13:13: 1 Te 1:3, 1 Jo 4:16 **13:13:** 1 Tesalonika 1:3; 1 Jon 4:16

14

Ia Godin otivir akabar gun mikimsi bar ifongekh

¹ Ia igharaz darazigh ifongeghsi pamtemin ingar. Egh Godin Duam anidir gavgaviba inisi bar gavgafigh. Godin otivir akabar gun migeir gavgavim, a gavgavir mabar fara, eghti ia a inisi bar ifongekh. ² E fo, Godin Duamin otivaghilir mizebav geir gumazamiziba, me gumazir igharazim ko migeir puvati. Me God ko migei. Guizbangira, gumazamiziba me migeir bizibagh fozir puvati. Me Godin Duamin gavgavimin, guizin akar mogomebav gei. ³ Ezi gumazamizir Godin otivir akabar gun migeiba, me gumazamizibav gia, men nighnizir gavgaviba gavgavim dagh aniga, arazir aghuibar amuasa me abira, men navibagh amima da dera. ⁴ Ezi Godin Duamin otivaghilir mizebav geir gumazamiziba, me uarira uarir akurvasi. Ezi gumazamizir Godin otivir akabar gun migeiba me siosin gumazamiziba uari akuvir dughiamin, me bar men akurvasi. ⁵ Ia bar, Godin Duamin otivaghilir mizebav kimasas, ki ifonge. Egh ia uaghan Godin otivir akabar gun mikimasa, ki guizbangira bar ifonge. Gumazim o amizim Godin Duamin otivaghilir mizebav kintti, dagh ighavkinamin gumazitam ikiva akabagh ighavkinti, siosin aven itir adarazi gavgavim iniam. Akam ighavkinamin gumaziba puvatighti, gumazamizir Godin otivir akabar gun migeiba, men ingangarim ekeveghe, Godin

14:1: 1 Ko 12:31, 14:39 **14:1:** 1 Korin 12:31; 14:39 **14:2:** Ap 2:4, 10:46 **14:2:** Aposel 2:4; 10:46 **14:5:** Nam 11:29 **14:5:** Diboboniba 11:29

Duamın otivaghırir mızebav geir gumazamizıbar ingangarım gafıra.

⁶ Nan adarasi, ia deravıra akar kam gıñıñıñı. Kı ia bagh izıva, Godın Duamın otivaghırir mızebav kımıva, manmaghın ian akuragham? Kı ian akurvaghsi, kımıgırıgıar God nan akazitaba, o fofozır aghuitaba, o Godın otıvir akataba, o ian sure damuamın akataba, kımı ia danıngam.

⁷ Ia bizır kam gıñıñıñı. Bizır arareır aghuıba, matı marvım o gıta, da gumazamizıbar mın duaba itır puvatı. Da deraghvıra arangan koghıva, deraghvıra uan ingangarım damuan kogham. Kamaghın e manmaghın fogh suam, me ıghıar manam gamı? ⁸ Kamaghıra sıgham deraghvıram arangan koghtı, tına mıdorozım damusı bizıba inıam? ⁹ Ia uaghan kamaghıra. Ia Godın Duamın otivaghırir mızebav kımıtıma, gumazamizıba ian akaba baragh dagh foghan koghıva, manmaghın mıgırıgıar kabar mıngarıbagh fogham? Nın mıgırıgıaba, matı nı gumazamizıbar tuaghagırıabav gıa, pura zui. ¹⁰ Nguazımın itır nguıbaba akar bar avırıba itı. Egha da bar akar mıngarıba itı. ¹¹ Eghtı kımı gumazamizıtaba mıkimamın mıgırıgıam gıfoghan kogh, egh nıñıñıñı suam, me nguıbar ıgharazımın akamın gumazamizıba. Egh me uaghan kamaghın nıñıñıñı suam, e nguıbar ıgharazımın akamın gumazamizıba. ¹² Arazır kamra, ian tongın otıvam. Kımı fo, ia Godın Duam anıdır gavgavıba inıasa bar ifonge. Egh ia sıosın aven itır darazı gavgavım me danıngamın gavgavıba, ia da inısı pamtemın ingar.

Pol Godin Duamin otivaghilir mizebav geir arazim migei

¹³ Gumamazir Godin Duamin otivaghilir mizebav geiba, me God ko mikimiva, me uan akar kaba ighavkinamin gavgavim inisi, Godin azangsigh. ¹⁴ Ia fo, ki Godin Duamin otivaghilir mizebar God ko mikimti, nan duam God ko migeima, na nighnizim pura iti. ¹⁵ Kamaghin ki manmaghin damuam? Ki uan duamin God ko mikimiva, uaghan uan nighnizimin God ko mikimam. Ki uan duamin ighiam bangiva, uaghan uan nighnizimin ighiam bangam. ¹⁶ Ni kamaghin damuan kogh, egh duamin aven God minabiti, gumamazir kinitaba ian tongin ikiva, ni amir migirigiar kam gifoghan koghiva, me manmaghin ni minabir migirigiam gifogh suam, "A guizbangira?" Me foghan kogham, ni tizibav gei. ¹⁷ Guizbangira, ni God minabir migirigiam a bar deragham. Eghti gumamazir igharaziba bar akurvazitam inighan kogham.

¹⁸ Ki Godin Duamin otivaghilir mizeba dughiar aviribar dav gei, egha arazir kamın ki bar ia gafira. Kamaghin ki God minabi. ¹⁹ Egh siosin aven itir gumamaziziba uari akuvir dughiamin, ki men sure damusiva, akar otevir 5pla me foghsi me mikimti, deragham. Egh Godin Duamin otivaghilir mizer bar aviribar me mikiman kogham.

²⁰ Nan adarasi, ia aghiribar min nighnigh ikian marki. Ia borir iririvibar min arazir kurabagh

14:15: Sng 47:7, Ef 5:19, Kl 3:16 **14:15:** Onger Akaba 47:7; Efesus 5:19; Kolosi 3:16 **14:20:** Mt 18:3, Ro 16:19, Ef 4:14, Fl 3:15, Hi 5:12-14, 1 Pi 2:2 **14:20:** Matyu 18:3; Rom 16:19; Efesus 4:14; Filipai 3:15; Hibru 5:12-14; 1 Pita 2:2

ami puvatizi moghin iki. Eghti ian nighniziba, da gumazamizir aruabar nighnizibar min iki. ²¹ Godin Akinafarimin aven osizirim kamaghin iti:

“Ekiam kamaghin migei, Gumazamiziba nguibar igharazibar akabav geir tuavimin, ki dar aven gumazamizir kabav kimam. Ki nguibar igharazibar gumazamizibar amuti, me me mikimti, me nan akaba baraghan aghuagham.”

²² Kamaghin, Godin Duamin otivaghbirir mizebav geir gavgavim, God nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizibar akakaghasa, aneningi. Egha a nighnizir gavgavim itiba bagha aneningizir puvati. Egha Godin otivir akabar gun migeir gavgavim, God nighnizir gavgavim Kraisin itibar akakaghasa, aneningi. Egha nighnizir gavgavim puvatiziba bagha, aneningizir puvati.

²³ Kamaghin, siosin gumazamiziba uari akuvamin dughiamin, ia bar moghira Godin Duamin otivaghbirir mizebav kimti, gumazamizir kiniba o nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatiziba aven izi, ia baragh suam, ia ti onгани. ²⁴ Eghti ia bar moghira Godin otivir akabar gun mikimti, gumazir kinitam o nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizitav aven izi, ia baraghti, ian migirigiba an navim biragh, a damuti, a fogh suam, ki arazir kurabagh ami. ²⁵ Nighnizir mogomer

14:21: Ais 28:11-12, Jo 10:34 **14:21:** Aisaia 28:11-12 **14:23:** Ap 2:13 **14:23:** Aposel 2:13 **14:24:** Jo 16:8 **14:24:** Jon 16:8 **14:25:** Ais 45:14, Sek 8:23, Jo 4:19 **14:25:** Aisaia 45:14; Sekaraia 8:23; Jon 4:19

an navimın itiba, da azenim girigham. Eghti a tevimning apirigh magirigh, Godın ziam fi, egh suam, “Guizbangira, God ian tongin iti.”

Siosin gumazamiziba uari akuvir dughiamın, me deravira bizibar amu

²⁶ Kamaghın amizi, nan adarasi, ia uari akuva Kraisin ziam fer dughiamın, ia manmaghın damuam? Ia bar moghira ingangariba iti. Gumazim o amizir mam Godın ziam fer ighiam iti, ezi mav suren migirigiam iti, ezi mav God an akakazir migirigiam iti, ezi mav Godın Duamın otivaghırir mizev giragham iti, ezi gumazir igharazim o amizir igharazim mizev girigiar kam ighavkinamin gavgavim iti. Egh bizir ia damuamiba bar, ia gavgavim sios danıngisi, dar amu. ²⁷ Egh tarazi Godın Duamın otivaghırir mizebav kimsi, gumazamizir pumuning o gumazamizir pumuning ko mıkezimra, dav mikimam. Egh me uaghara mikiman marki. Tav mikemeghtıma, tav mikim. Eghti tav men mizer migirigiaba da ighivkin. ²⁸ Ezi akam ighivkinamin gumazamiziba puvatıghti, gumazir Godın Duamın otivaghırir mizebav geiba, me nımıra iki, God ko nımıra uariv kim.

²⁹ Eghti gumazamizir pumuning, o gumazamizir pumuning ko mıkezim, me Godın otivir akaba gun migeir gavgavim ikıva, merara akam akunam. Eghti igharaz darazi men akaba tuisigh.

14:26: 1 Ko 12:7-10, 2 Ko 12:19, Ef 4:12 **14:26:** 1 Korin 12:7-10; 2 Korin 12:19; Efesus 4:12 **14:29:** Ap 17:11, 1 Te 5:19-22 **14:29:** Aposel 17:11; 1 Tesalonika 5:19-22

³⁰ Tav daperaghav ikiti, God migirigiatam an ak-aghti, gumazamizir faragha migeiba, me nimira iki. ³¹ Tuavir kamın, ia bar Godın otivir akaba vaghvagh dar gun mikimam, kamaghın siosın gumazamiziba bar fofozim ko gavgavam iniam. ³² Gumazamizir Godın otivir akaba gun migeir gavgaviba itiba, me deraghvıra uan gavgavibagh ativagh dar gan. Egh dar dughiamra, me dav kim. ³³⁻³⁴ Ia fo, God okam nighnizir arazim gamima an otivir puvati. A uan biziba bar deravıra dar kiri. Egha, e navir vamıran iki deraghvıra ikiasa, a kamaghın ifonge.

Siosın gumazamiziba Godın ziam fasa uari akuvir dughiamın, amiziba bizibav kiman marki. Me pura nimira iki. Godın gumazamizibar siosba bar, arazir kam iti. Amiziba faragh mangan markiam, me en araziba mikemezi moghın, puram apengan iki. ³⁵ Amizim bizitam gifoghsi, mangi uan dipenimın uan pamın azangsigh. Amizim sios uari akuvir dughiamın bizibav kimıva, kamaghın

14:33-34: 1 Ko 11:3, 14:40, Kl 3:18, 1 Ti 2:11-12, Ta 2:5, 1 Pi 3:1

14:33-34: 1 Korin 11:3; 14:40; Kolosi 3:18; 1 Timoti 2:11-12; Taitus 2:5; 1 Pita 3:1

a uabi aghumsizim uabi daningam.*

³⁶ Guizbangira, Godin akam faragha ian tongin otogha, ti tintinimin ghuzir puvati. An akam ia baghavira izezi, igharaz darazi ti puvati. ³⁷ Eghti gumazitam o amizitam suam, a Godin otivir akabar gun migeir mav, o a Godin Duam nighnizir aghuim anidir gumazir mam, a kamaghin fogh suam, bizir ki ia bagha osirizim, kar Ekiam aningizir Akar Gavgaviba. ³⁸ Eghti a nan akar kam baraghan koghti, ia an akam baraghan marki.

³⁹ Kamaghin amizi, nan adarasi, ia Godin otivir akabar gun mikimsi, bar ifongegh. Egh Godin Duamin otivaghirir mizebav kimsi uarir anogoroghan marki. ⁴⁰ Ia uari akuvir dughiar, ia arazir aghuimin gin mangiva, bar deraghvira bizibar amu.

* **14:35:** Pol, sios uari akuvaghti, dughiar kam amiziba bizitam mikiman men anogoroghezir pu. Puvati, Pol sapta 11in migia ghaze, amiziba God ko mikimiva, egh Godin otivir akabar gun mikimam. (Ni 1 Korin 11:5in gan.) Pol kamaghin ifonge, Godin gumazamiziba, me uari akuvir dughiamin, uarira uarigh nighnigh, Godin Duam aningizir gavgavibar deravira ingangarim damu, egh Godin ziam fam. Pol sios gavgavighasa, egha akar kam me ganingi. Korinin amiziba ti Godin otivir akabar gun migeir arazim, ko Godin Duamin otivaghirir mizebav geir arazim migia, mizem giraghiragha niginir aviribagh ami. Ezi bizir kam, Godin ziam fer arazim, akoravira ikia an tuavim apiri. Pol ghaze, Korinin amiziba mizem giraghiragh azangsizir aviribav kim, egh Godin ziam fer arazimin tuavim apiran kogham. Me azangsiziba iki, uan paba dipenimin men azangsigh. **14:37:** 2 Ko 10:7, 1 Jo 4:6 **14:37:** 2 Korin 10:7; 1 Jon 4:6 **14:39:** 1 Ko 12:31, 1 Te 5:20 **14:39:** 1 Korin 12:31; 1 Tesalonika 5:20 **14:40:** 1 Ko 14:33, Kl 2:5 **14:40:** 1 Korin 14:33; Kolosi 2:5

Gumazamizir ariaghireziba, me ua dikavam

15

(Sapta 15)

Krais aremegha ua dikafi

¹ Nan adarasi, ki ua ian niġhnizibar amuti, ia ua Akar Aghuir ki ia miġnizim, ġiniġniġniġ. Ia Akar Aghuir kam inġha a ġisin tuivigha gavgafi. ² Kar Akar Aghuir ki ia miġnizim. Ia pamtemin an suiragh gavgavighi, ian niġhnizir gavgavim pura bizim in min ikian koghti, tuavir kam in God ian akurvagh.

³ Akar bar ekar ki inizim, ki ia ġanġi. Akar kam kamakin: Krais en arazir kuraba batoghasava aremegha, mati God in Akinafarimin osizirim miġmezi moghin. ⁴ Ezi me an kuam isa mozim ġatizi, ezi dughiar pumuning ko mizezim ġivazima, a ua dikafi, mati God in Akinafarimin osizirim miġmezi moghin. ⁵ Egha a Pita batogha, ġin 12plan aposelba bato. ⁶ Egha ġin a dughiar vamiran gumazamizir an ġin zuir avirim batifi, men dibobonim mong 500 ġafira. An ġanizir gumazamizir aviriba ikiavira itima, marazi

15:1: Ro 5:2, Ga 1:11 **15:1:** Rom 5:2; Galesia 1:11 **15:2:** Ga 3:4 **15:2:** Galesia 3:4 **15:3:** Sng 22:15, Ais 53:5-12, Dan 9:26, Sek 13:7, 1 Ko 11:2, 11:23, Ga 1:12 **15:3:** Aisaia 53:5-12; 1 Korin 11:2; 11:23; Galesia 1:12 **15:4:** Sng 16:8-10, Mt 12:40, Lu 24:26, 24:46, Ap 2:24-32, 13:33-35 **15:4:** Onger Akaba 16:8-10; Matyu 12:40; Luk 24:26; 24:46; Aposel 2:24-32; 13:33-35 **15:5:** Mt 28:16-17, Mk 16:14, Lu 24:34-36, Jo 20:19 **15:5:** Matyu 28:16-17; Mak 16:14; Luk 24:34-36; Jon 20:19

ariaghire. ⁷ Egha a uaghan Jems bato, egha gın aposelba bar me batifi.

⁸ Egha bar men gın a uaghan na bato. Kamaghın ki mati borir amebam borim batamin dughiamra, a batezir puvatızim. ⁹ Ki aposelbar tongin, ki bar men gın iti. Ki faraghavıra Godın sios gasighasisi, egha ki kamaghın nighnisi, me ziam “apotel,” na darıghan kogham. ¹⁰ Ezi Godın apangkuvimin a na gamizi, ki datirıghın kamaghın otogha, aposelin iti. Ezi an apangkuvir a nan itim, a pura zuir pu. Bar puvatı, ki pamtem ingari, ezi nan ingaramin gavgavim aposelin igharazibar ingaramin gavgavim gafira. Egha ki uabi ingari puvatı, Godın apangkuvim nan itima, ki ingari. ¹¹ Ezi kamaghın akar kam, ki anakuri, o me anakuri, e bar moghıra Iesus aremegha ua dikavizir Akar Aghuim akuri. Ezi ia a baregha nighnizir gavgavim an iti.

Gın gumazamizir aremeziba me ua dikavam

¹² E zurara kamaghın akam akura ghaze, Kraıs ovegha ua dikafi. Ezi manmaghsua ian marazi ghaze, “Ariaghireziba, me ua dikavan kogham?”

¹³ Ia nighnigh. Ariaghireziba ua dikavan koghti, kamaghın God ti Kraıs gamizi a ua dikavizir puvatıghai. ¹⁴ Kraıs ti ovevemın ua dikavizir puvatıghai, akar e ia mıkınamim, ti mıngariba puvatıghai. Ezi uaghan, ia nighnizir gavgavim ini-

15:7: Lu 24:50, Ap 1:3-4 **15:7:** Luk 24:50; Aposel 1:3-4 **15:8:** Ap 9:3-6, 22:14, 22:18, 1 Ko 9:1 **15:8:** Aposel 9:3-6; 22:14; 22:18; 1 Korin 9:1 **15:9:** Ap 8:3, 9:1, Ga 1:13, Ef 3:8, 1 Ti 1:13-15 **15:9:** Aposel 8:3; 9:1; Galesia 1:13; Efesus 3:8; 1 Timoti 1:13-15 **15:10:** Ap 8:3, Ro 15:18-19, 2 Ko 3:5, 6:1, 11:5, 11:23, Fl 2:13 **15:10:** Aposel 8:3; Rom 15:18-19; 2 Korin 3:5; 6:1; 11:5; 11:23; Filipai 2:13

amin akaba m̄ngariba puvatighai. ¹⁵ Krais ti ovevem̄n ua d̄kavizir puvatizi, e ti God amizir bizibar ifavarir gumamazibar m̄n otivighai. E kamagh̄n akam ia mik̄iri, God Krais gamizi a ua d̄kafi. Egh guizbanḡira gumamazir aremeziba ua d̄kavan koghti, kamagh̄n Krais ti ua d̄kavizir puvatighai. ¹⁶ E fo, God gumamazir aremezibar amuti me ua d̄kavan koghti, e kamagh̄n mik̄im suam, “God Krais gamizi, a ua d̄kavizir puvati.” ¹⁷ God ti Krais gamizi a ua d̄kavizir puvatizi, ian n̄ghn̄izir gavgavir Krais̄n itim, a pura bizir k̄nim. Ezi arazir kurabar gavgavim ia gativazi, ia ti dar apengan ikiavira ikiai. ¹⁸ Ezi uaghan, n̄ghn̄izir gavgavim Krais̄n ikiava ariaghireziba, me uaghan ti bar ovegha ḡvagha uan ivezir kuram inighai. ¹⁹ E n̄ghn̄izir gavgavim Krais̄n ikia, bizir aghuir e fogha iniamiba bagha m̄izuai iti. Egh, e nguazir kam̄n itir biziba baghvira m̄izuam̄iva, ḡn izamin biziba bagh m̄izuaman koghti, gumamaziziba bar en kuarkuvigham. Eghti me en kuarkuvir arazir kam, a me gumazir igharazibar kuarkuvir arazim, bar a gafiragham.

²⁰ Ezi guiz̄n bizim kamak̄n: God Krais gamiz̄ima, a ua d̄kafi. An oveaghuezibar faragha d̄kavigha, mati azenim̄n dagher ovizir faragha zuim. Kamagh̄n e fo, oveaghueziba ua d̄kavam.

15:15: Ap 1:22, 2:24-32, 4:10, 4:33, 5:32, 13:30 **15:15:** Aposel 1:22; 2:24-32; 4:10; 4:33; 5:32; 13:30 **15:20:** Ap 26:23, 1 Ko 15:23, Kl 1:18, 1 Pi 1:3, MAA 1:5 **15:20:** Aposel 26:23; 1 Korin 15:23; Kolosi 1:18; 1 Pita 1:3; Akar Mogomem 1:5

21 Gumazir mam a ovevem gamizi, an oto. Ezi gumazir igharazim ua dikavir arazim gamizi, an oto. 22 Ia fo, gumazamiziba Adam ko porogha kamaghin an min me bar areme, egha kamaghira gumazamiziba Kraiss ko poro, eghti kamaghin an min me bar ua dikavigham. 23 Egh me bar vaghvagh uan dughiamra ua dikavam. Kraiss bar men faraghti, a ua izamin dughiam, an adarazi ua dikavam.

24 Eghti nguazir kam givaghamin dughiam otogham. Eghti Kraiss duar gavgavir gumazamizibagh ativiba ko, nguazir kamın garir adariaba ko, aser gavgaviba, a bar me gasighasigham. Egh a God Bizibagh Ativamin Dughiam isi, God Afeziamin dafarim darigham. 25 E fo, Kraiss atrivimin ikivira iki, mangiti, God an apaniba bar me dikabiragh me isi an suemningin apengan me arighamin dughiamin tugham. 26 God dikabinamin apanir abuananamra kara: ovevem. 27 Godin Akinafarim kamaghin mikeme, “God biziba bar da isa an suemningin apengan da ati.” Akar kam kamaghin migia ghaze, God uabi biziba isa Kraissin suemningin apengan da ariki. Ezi e fo God uabi Kraissin apengan itir puvati. 28 Eghti gin, biziba bar Kraissin apengan ikiti, Godin

15:21: Jo 11:25, Ro 5:12, 5:17-18, 6:23 **15:21:** Jon 11:25; Rom 5:12; 5:17-18; 6:23 **15:23:** 1 Te 4:15-17, MAA 20:5 **15:23:** 1 Tesalonika 4:15-17; Akar Mogomem 20:5 **15:25:** Sng 110:1, Mt 22:44, Ap 2:34-35, Hi 1:13 **15:25:** Onger Akaba 110:1; Matyu 22:44; Aposel 2:34-35; Hibru 1:13 **15:26:** 2 Ti 1:10, MAA 20:14, 21:4 **15:26:** 2 Timoti 1:10; Akar Mogomem 20:14; 21:4 **15:27:** Sng 8:6, Mt 28:18, Hi 2:8, 1 Pi 3:22 **15:27:** Onger Akaba 8:6; Matyu 28:18; Hibru 2:8; 1 Pita 3:22

Otarim uabi uabi isi, Godin apengan uabi atigham. Faraghivira God biziba bar da isi, Otarimin apengan dar arigham. Eghti dughiar Otarim uabi uabi isi Godin apengan uabi atighamim, God biziba bar moghira dar dapanimin ikiam.

²⁹ Ia nighnigh, marazi ariaghireziba bagha rue, egha tizim bagha me kamaghin ami? Me manmaghin men akurvaghasa arazir kam gami? Gumamaziba ua dikavan koghtima, tizim bagha gumaziba men akurvaghasa rue? ³⁰ Ezi e manmaghin damuam? E aruava, aremegha ua dikavir akam akurir ingangarim gamima, gumamazir aviriba zurara e gasighasighasava ami. Ariaghireziba ua dikavan koghti, e tizim bagha ingangarir kam gami? ³¹ Nan adarasi, ki dughiabar zurara ovevem bativasava ami. Ki ia ko, en Ekiam Krais Iesus ko porogha, egha ia bangin bar akonge, kamaghin ki akar kam ian modir puvati. ³² Ki ti nguazir kamin nighnizimin gin ghua Efesusin nguibamin ikia, “asizir atiaba,” ko uariv soke, kamaghin ki ivezir aghuir manam iniam? Bar puvati. Ariaghireziba ua dikavan koghtima, kamaghin e migirigiar kamin gin mangam, “E fo, e gurumin ovengam, kamaghin ia izi e dami wainin

15:30: Ro 8:36, 2 Ko 11:26, Ga 5:11 **15:30:** Rom 8:36; 2 Korin 11:26; Galesia 5:11 **15:31:** Ro 8:36, 2 Ko 4:10-11, 1 Te 2:19
15:31: Rom 8:36; 2 Korin 4:10-11; 1 Tesalonika 2:19 **15:32:** Sav 2:24, Ais 22:13, Lu 12:19-20, 2 Ko 1:8, 4:10-11 **15:32:** Fofozir Gumazim 2:24; Aisaia 22:13; Luk 12:19-20; 2 Korin 1:8; 4:10-11

dipabar amam.”*

³³ Ia gumazamizir igharazibar amamangatighti, me ia gifaran marki. Ia akar kam gifo, “Ia gumazamizir kuraba ko poroghti, me ian arazir aghuibagh asighasigham.”† ³⁴ Ia arazir onganiba ateghiva deravira nighnigh. Egha ia uam arazir kurabar amuan marki. Ia oragh, ian marazi God gifozir puvati. Ia aghumsighasa ki akar kamın ia miği.

Inivafizir ua dikavamim, igharagh ganam

³⁵ Eghti tav azaragham, “Ariaghireziba manmaghin ua dikavigham? Me manmaghin garir inivafiziba ikiam?” ³⁶ Ni gumazir onganim! Ni ter ovizim nguazimın aven an ekaraghti, a faragh aremeghiva, biam otivam. ³⁷ Ezi ter ovizir ni dikarazir kam, a witiın ovizim, o tizimın ovizim, a bizir gin aghungamimın mın garir puvati, a pura ter ovizir kinim. ³⁸ God ifongezi moghin, a uabi aguaba ko namnam ko dafariba isa, igharagha garir dagheba ko graziba ko temebagh anıdi. Egha bizir God anıngizir kaba, mati men inivafiziba. Kamaghin amizi, da bar moghıra vaghvaghā ini-vafizir igharagha gariba iti.

* **15:32:** Gumazir maba ghaze, Pol guizın asizir atiabav gei. Romın gumaziba, arazir kurabagh amir gumazibav soghasa, dughiar mabar me gamima, me asizir atiaba ko misosi, mati laion. Ezi gumazir avırıba ghaze, Pol guizın asizir atiabav geir puvati. An akar isın zuimın a gasighasighasava amir gumazibav gei. † **15:33:** Kar Grighın fofozir gumazir mamın miğirigiam. **15:34:** Ap 26:8, Ro 13:11, 1 Ko 6:5, Ef 5:14, 1 Te 4:5 **15:34:** Rom 13:11; 1 Korin 6:5; 1 Tesalonika 4:5 **15:35:** Jo 12:24, 1 Jo 3:2 **15:35:** Jon 12:24; 1 Jon 3:2 **15:36:** Jo 12:24 **15:36:** Jon 12:24 **15:38:** Stt 1:11 **15:38:** Jenesis 1:11

³⁹ Ezi inivafizir angamira itiba, bar uaghara garir puvati. Gumazamiziba inivafizir igharagha garim iti. Ezi asizim inivafizir igharagha garim iti, ezi kuarazim inivafizir igharagha garim iti, ezi osirim inivafizir igharagha garim iti.

⁴⁰ Ezi overiamin itir biziba, mati me inivafiziba iti moghin, igharagha gari. Ezi nguazimin itir biziba uaghan, mati me inivafiziba iti moghin, igharagha gari. Overiamin itir inivafizibar digiriba, nguazimin itir inivafizibar digiriba min garir puvati. ⁴¹ Aruem digirir igharazim iti, ezi iakinim digirir igharazim iti, ezi mikovezim digirir igharazim iti, egha mikovezibar aven da vaghvagha digirir igharagha gariba iti.

⁴² Gumazamizir aremegh ua dikavibar arazim, a kamakin. Inivafizir e dafazim, a ikuvighti inivafizir ua dikavamim, ikuvighan kogham.

⁴³ Inivafizir e dafazim, a derazir puvati, eghti inivafizir ua dikavamim, a digirir aghuim ikiam. Inivafizir e dafazim, a gavgaviba puvati, eghti inivafizir ua dikavamim, bar gavgavigham.

⁴⁴ Inivafizir e dafazim, a nguazir kamın otozir bizim. Ezi inivafizir ua dikavamim, a Godin Duam anidir bizim. Kamaghira e fo, nguazimin inivafiziba iti, ezi uaghan Godin Duam anidir inivafiziba iti. ⁴⁵ Godin Akınafarim ghaze, “Gumazir faragha otozim, Adam, God a gamizi an angamira iti.” Ezi Adamın bar gin izezim,

15:42: Dan 12:3, Mt 13:43 **15:42:** Matyu 13:43 **15:43:** Fl 3:20-21 **15:43:** Filipai 3:20-21 **15:45:** Stt 2:7, Jo 6:33, 6:39-40, 6:54, 6:63, 2 Ko 3:4-6, 3:17, Fl 3:21 **15:45:** Jenesis 2:7; Jon 6:33; 6:39-40; 6:54; 6:63; 2 Korin 3:4-6; 3:17; Filipai 3:21

a Duamın otogha, gumazamizibar amuti me angamıra ikiam.† 46 Godın Duam anıdır ikirimirim faragha otozir pu. Puvati, nguazir kamın otozir ikirimirim faragha otozi, Godın Duam anıdır ikirimirim gın oto. 47 Adamın faragha zuim, a nguazimın gumazim. God nguazimın an ingari. Ezi Adamın gın zuim, a Godın Nguibamın ikegha ize. 48 Nguazir kamın gumazamiziba, me nguazir kamın otozir gumazir kamın mın ami. Ezi Godın Nguibamın gumazamiziba, me gumazir Godın Nguibamın ikegha izezir gumazir kamın mın ami. 49 E datırighın nguazimın otozir gumazir kamın mın gari, egh gın Godın Nguibamın izezir gumazimın mın ganam.

50 Nan adarasi, ia kamaghın foghasa ki ia miği. Nguazir kamın gumazamiziba, me God Bizibagh Ativamin Dughiamın aven mangı iki an bizir aghuiba inian kogham. Egh ariaghırıba, bizir ariaghirir puvatıziba inian kogham.

51-52 Ia oragh. Ki akar mogomer mamın gun ia mikımasa. En tarazi oveghan kogham. Me ikivıra ikıtıma, sıghar abuananam arangtı dughiar kamra God me damıghtı men inıvafızıba ıgharagh otogham. Bizir kam damazim komokoi moghın bar zuamıram otogham. Sıgham arangamin

† 15:45: Adamın bar gın otozir kam, a Kraisra. Ni 1 Korin 15:21-22 ko Rom 5:14-19ın ganıgh. 15:47: Stt 2:7, 3:19, Jo 3:13, 3:31

15:47: Jenesis 2:7; 3:19; Jon 3:13; 3:31 15:49: Ro 8:29, 2 Ko 3:18, Fl 3:21, 1 Jo 3:2 15:49: Rom 8:29; 2 Korin 3:18; Filipai 3:21; 1 Jon 3:2 15:50: Mt 16:17, Jo 3:3-5, 1 Ko 6:13 15:50: Matyu 16:17; Jon 3:3-5; 1 Korin 6:13 15:51-52: 1 Te 4:15-17 15:51-52: Sekaraia 9:14; Matyu 24:31; Filipai 3:21; 1 Tesalonika 4:15-17

dughiamin, ariaghireziba ua dikavighiva uam ikuvan kogham. God bar moghira e damighti e inivafizir igharagha garibar otivam. ⁵³ A kamakin, mati gumamaziziba korotiar ghurim suegha korotiar igiam aruzi moghin, e inivafizir kuram sueghiva, ikuvighan koghamin inivafizim arugham. Egh e ariaghirir inivafizim sueghiva, ariaghirir puvatizir inivafizim arugham. ⁵⁴ E gin uan ariaghirir inivafizir kuram sueghiva, uan inivafizir ikuvan koghamibar aghuighti, dughiar kamın Godın Akinafarimın itir migirigiam a guizin otogham:

“God ovevem dikabiragha,
a gasighasigha, bar a gafira.

⁵⁵ O ovevem,
ni gumamaziziba dikabirir gavgavim
managh iti?

O ovevem,
ni gumamaziziba mizazim me ganidir gav-
gavim
managh iti?”

⁵⁶ Ovevem, mizazir gavgavir gumamazizibagh anidim, arazir kuram dama a ini. Ezi arazir kuram uan gavgavim, Moses Osirizir Araziba dama a ini. ⁵⁷ En Ekiam Kraıs İesusın ingangarımın, God

15:53: 2 Ko 5:4 **15:53:** 2 Korin 5:4 **15:54:** Ais 25:8, Hi 2:14-15, MAA 20:14 **15:54:** Aisaia 25:8; Hıbru 2:14-15; Akar Mogomem 20:14 **15:55:** Hos 13:14 **15:55:** Hosea 13:14 **15:56:** Ro 4:15, 5:13, 6:14, 7:5, 7:13 **15:56:** Rom 4:15; 5:13; 6:14; 7:5; 7:13
15:57: Ro 7:25, 1 Jo 5:4-5 **15:57:** Rom 7:25; 1 Jon 5:4-5

gavgavim e ganidima, e ovevem ko misogha a dikabiri. Kamaghin, e God minabi!

⁵⁸ Kamaghin, nan namakar bar aghuiba, ia tui-igh gavgavighti, bizitam ia munamangan kogham. Ia kamaghin fo, ingangarir ia Ekiam bagha amiba pura zuir puvati. Kamaghin, ia zurara Ekiam bagh ingarsi bar gavgafigh.

Pol, damuasava amir bizibav gei

16

(Sapta 16)

Me Jerusalemın amangasava amir dagiaba, Pol dav gei

¹ Ki datirighin dagiar ia Jerusalemın itir Godin adarazi bagha darighasava amibav kimasa. Ki faragha Galesian Provinsin itir siosba, arazir kam men aka, egha ki kamaghin ia mikimasa, ia uaghan arazir kam damuam. ² Ia bar, Sandebar zurara, vaghvagh dagiar ia isibar mirara, dagiataba tuiragh, egh da isi uan dipenibar da mongegh. Eghti dagiaba tong avirasemegh. Eghti dughiar ki izamimin, ia ua dagiaba burian kogham. ³ Ki izeghiva, gumazir ia miseveziba, men gun migeir akinafarim me daningiva, me amadaghti, me mangam. Eghti me dagiar ia aningizir kaba inigh mangi Jerusalemın itir

15:58: 2 Sto 15:7, 1 Ko 3:8, 2 Pi 3:14, MAA 14:13 **15:58:** 2 Eghaghaniba 15:7; 1 Korin 3:8; 2 Pita 3:14; Akar Mogomem 14:13

16:1: Ap 24:17, Ro 15:25-26, 2 Ko 8:1-9, Ga 2:10 **16:1:** Aposel 24:17; Rom 15:25-26; 2 Korin 8:1-9; Galesia 2:10 **16:2:** Ap 20:7, MAA 1:10 **16:2:** Aposel 20:7; Akar Mogomem 1:10

darazir dafarim darigham. ⁴ Biziba deraghti, ki uaghan mangiti, me na ko mangam.

Pol mangi Korinbar ganasa ifonge

⁵ Ki ia bagh mangisi, Masedonian Provins abigh mangigh, gin ian bighan otogham. Ki faragh Masedonian mangasa ifonge. ⁶ Ki foghan kogham, ki ti tong dughiatabar ia ko ikeghti, orangtizim ko aminir gavgavimin dughiam givaghtima, ki managh mangisi ifueghti, ia nan akuraghtima ki mangam. ⁷ Ki izi, dughiar otevimin ia ko ikian aghua. Ki tong dughiar ruarimin ia ko ikiasa ifonge. Ekiam kamaghin ifongeghti, ki dughiar ruarim ia ko ikiam.

⁸ Ki Efesusin Nguibamin kagh iki mangiti, Pentikosin Dughiar Ekiam givagham.* ⁹ Ki fo, God na bagha tuavim kuizima, ki kagh iki ingan-garim damuamin dughiar aghuim iti. Egh ki gumazamizir aviribar akuraghtima, me Kraisin adarazir otivigham. Ezi uaghan gumazir aviriba en apanim gami.

¹⁰ Timoti ia batoghtima, ia a inigh an akur-vaghtima, a ian tongin ia ko navir amirizimin iki, egh atiatingan kogham. Ia fogh, ki Ekiam bagha ingari moghin, a ingari. ¹¹ Ian tarazi an gan

16:5: Ap 19:21 **16:5:** Aposel 19:21 **16:6:** Ro 15:24, Ta 3:12 **16:6:** Rom 15:24; Taitus 3:12 **16:7:** Ap 18:21 **16:7:** Aposel 18:21 **16:8:** Wkp 23:15-21, Lo 16:9-11 **16:8:** Ofa Gami 23:15-21; Godin Araziba 16:9-11 **16:8:** Aposel 19:8-10 * **16:8:** "Pentikosin Dughiar Ekiam," ni Aposel 2:1in itir migirigiamin gan. **16:9:** Ap 14:27, 19:8-10, 2 Ko 2:12, Kl 4:3, MAA 3:8 **16:9:** Aposel 14:27; 19:8-10; 2 Korin 2:12; Kolosi 4:3; Akar Mogomem 3:8 **16:10:** 1 Ko 4:17 **16:10:** 1 Korin 4:17

kamaghin mikiman marki, a pura bizim. Ia an akuraghti, a navir amirizim sara mangi darorim givagh, ua na bagh izam. An, aveghbuaba ko izasa, ki a bagha mizua gari.†

¹² Ezi en aveghbuam Apolosin migirigiam a kamakin. Ki dughiar aviribar aveghbuar igharaziba ko izi, ian ganasa pamtemin a migei. Ezi a datirighin tong izasa nighnizir puvati. Gin, tuavitam ikiti, a izam.

Migirigiar abuananaba

¹³ Ia uari bagh gan, egh nighnizir gavgavimin tugh gavgafigh. Egh gavgavighiva bizitamın atiatingan marki. ¹⁴ Ia God ko gumazamizir igharaziba bar me gifongeghiva uan ingangaribar amu.

¹⁵⁻¹⁶ Nan adarasi, ia Stefanas ko an adarazigh fo. Me Akaian Provinsin ikia faraghavira Kraisin adarazir otifi, ezi gin Akaian Provinsin itir gumazamizir igharaziba Kraisin adarazi otifi. Ezi Stefanas uan adarazir ko, uari isa ingangarir Godin gumazamizibar akurvaghamim ganingi. Nan adarasi, ki kamaghin ia gakaghora ghaze, ia kamaghin amir gumazamizibar apengan iki, egh uaghan gumazamizir me ko ingaribar apengan iki.

† **16:11:** Timoti a gumazir igiam, ezi bizir kam bagha gumazir maba akirim ragha a gasi. Ni 1 Timoti 4:12in gan. **16:12:** 1 Ko 1:12, 3:6 **16:12:** 1 Korin 1:12; 3:6 **16:13:** Sng 31:24, 1 Ko 15:1, Ef 6:10, Fl 1:27, Kl 1:11, 1 Te 5:6 **16:13:** Onger Akaba 31:24; 1 Korin 15:1; Efesus 6:10; Filipai 1:27; Kolosi 1:11; 1 Tesalonika 5:6 **16:14:** 1 Ko 14:1, 1 Pi 4:8 **16:14:** 1 Korin 14:1; 1 Pita 4:8 **16:15-16:** Rom 16:5; 1 Korin 1:16; 1 Tesalonika 5:12

17 Stefanas ko Fortunatus ko Akaikus na bagha ize. Ia na bagh izamin tuaviba puvatizi, me ian danganim inigha na ko iti. Kamaghin ki bar akonge.† 18 Me nan navim gamizi, an amira, egha uaghan ian navibagh ami. Ia kamaghin amir gumazibar akaba baragh.

19 Esian Provinsin itir siosba uan akam isa ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ezi Akwila ko Prisila, ko aningin dipenimin uari akuvir sios, Ekiamin ziamin uan akam isa ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. 20 Kagh itir Kraisin adarasi, me bar uan akaba isa ia bagha da amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ia Kraisin adarasi, ia uan arazimin gin mangiva, ia uan adarazir agharibar suigh.

21 Ki Pol, ki uabi uan dafarimin dughiar aghuir kam ia bagha an osiri.§

22 Tina Ekiam gifongezir puvati, a mar ikufigh. En Ekiam, ni izi!

23 En Ekiam Iesusin apangkuvim, a ia ko iki.

24 E bar Krai Iesus ko poroghav ikia, arazir kamın ki bar moghira ia gifonge. Guizbangira.

† 16:17: Grighin akam vezin kamın deragha akatam migeir pu.

16:18: Fl 2:29 16:18: Filipai 2:29 16:19: Ap 18:2, 18:18, 18:26, Ro 16:5, 2 Ti 1:15 16:19: Aposel 18:2; 18:18; 18:26;

Rom 16:5; 2 Timoti 1:15 16:20: Ro 16:16, 2 Ko 13:12 16:20: Rom 16:16; 2 Korin 13:12 16:21: Kl 4:18, 2 Te 3:17 16:21:

Kolosi 4:18; 2 Tesalonika 3:17 § 16:21: Pol uabi uan akinafariba osirir pu. Puvati, a migeima gumazir igharazim a bagha osiri. Ezi migirigiar vezin kamın itim, Pol uabi uan dafarimin an osiri.

16:22: Ga 1:8-9 16:22: Galesia 1:8-9

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea